

TAKARÉKOSKODNI

MAGGI-kítüntetések: 4 nagydíj, 26 aranyérem, 6 díszoklevél, 5 tiszteletdíj. Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világiállításokon. (Maggi Gyula bírálótag).

lehet a sokszorosan kitün-
tetet régóta jól bevált
Néhány oseppe — a találatnál hozzátevé — elegendő, hogy
ezáltal gyenge levegeknek, mártásoknak, főzéseknek stb. egy
pillanat alatt jó és erőteljes izt adhassunk. Üvegcsőben 50
fillértől kezdve (tízeltőlve 40 fillértől kezdve). Kapható min-
den fűszerkereskedésben, csemege-üzletben és drogeriában.

Testesség, Kövertestesség.

Hogy nyúlunk legünk a nélkül,
hogy az egészségünknek ártson, használjuk
a **Pilules Apollo-t**, mely tengei növé-
nyek alapján van előállítva és párisi orvo-
sok által jóváhagyva.

E könnyen betartható
gyógykezelés elhajtja a tú-
ságos embonpointt csaha-
talanul és biztosítja rövid
idő alatt a kövertestesség
gyógyulását a két
nemnél.
Ez a títka minden ele-
gáns hölgynek, ki nyúlánk
és fiatalos alakját meg-
akarja őrizni. Egy üvegcséje ára utasítással
együtt K 6.45 bérmentve, utánvéttel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacien, 5, Passage Ver-
deau, Paris (9e).
Raktár Berlinben: **B. Hadra**, gyógyszer-
ész, Spandauerstrasse 77.
Ausztria-Magyarországban: **Török Jó-
zsef** gyógyszerész, Budapest, Király-
utca 12. 10467

Egy kísérlet elegendő

annak igazolására, hogy az arcz és kéz ápolá-
sára, szepők, májfoltok, pattanások,
kiütések ellen a már általánosan elterjedt
Korányi-téle 10363
kámforos arcz-krém
hatásában föltűnőmúlhatatlan. Zsírtalan, nap-
palra is alkalmazható. **Egy tégyel ára 1 ko-
rona**, 6 tégyelt bérmentve küld:
Korányi Imre «Kigyóhoz címzett» gyógyszerháza
Nyíregyházán.

Kováts Béla

koscsigártó
Budapest, V., Li-
pót-körút 3.
Ajánlja újonnan be-
rendezett modern
hintó raktárát.
Alapított 1886. Képes árjegyzék bérmentve.

TÁTRA-FÜRED

A Magas Tatra legnagyobb klimatikus
gyógyhelye 1020 méter magasságban.
400 szoba. Vízgyógyintézet. Az új «Nagy-
szálló» 120 elsőrendű szobával egész éven át nyitva.
Villamos világítás. Központi fűtés. Penzió-rendszer.
Villamos koscsigazkodás Poprád-Felkáról.
Fürdőleírlet kívánatra küld
10473 A fűrdőigazgatóság.

Rozsnyai Matyás chininezukorkája iztelen chininből.

Legjobb szer láz, váltólag, malária
ellen, különösen gyermekeknek, a kik
keserű chimnt bevenni nem képesek.
Láz ellen!
Nem keserű
Többszörösen kitüntetve, 1889-ben a
magyar orvosok és természetvizsgálók
fümpei vándorgyűlésén 40 arany pálya-
díjjal jutalmazva.

Törvényesen védve. Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron
Rozsnyai Matyás névalírása olvasható.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Főraktár: Budapest TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-
tárában, valamint minden gyógyszerháza-
ban. 10236

Továbbá a készítőnél: **Rozsnyai Matyás** gyógyszerháza-
ban, Arad, Szabadság-tér.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételt szer,
mely a haj eredeti színt adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszerháza,
Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca
sarkán. 10380

Rozsnyói vasas-gyógyfürdő és hidegvízgyógyintézet

Rozsnyón (Gömörmegeyében)

Vasas hidegvízgyógyfürdő, klimatikus gyógyhely.
Fekszik 400 méternyire a tenger színe fölött; a sze-
lek ellen teljesen védett, kies fekvésű csenes völgy-
ben, az 1290 mtr. magas Pozsóló v. Ökörhegy alján,
a várostól 20 percznyire. Pormentes levegő, gond-
zolt sétányok, villamos világítás, feltűnően olcsó
árak; vasúti-, posta- és távírdá-állomás; a várossal
telefonösszeköttetés. 10471

Elő- és utóidényben 30% engedmény.
Nagy kirándulóhelyek: Dobsinai jégbarlang, Agár-
teleki csopkóbarlang, Szádelő-völgy, Krasznahorkai
vár stb. Prospektussal és felvilágosítással készséggel
szolgál. A fűrdőigazgatóság.

Dr. Hajcsi Sándor fűrdőorvos. **Feymann László**
fűrdőigazgató.

A csizi jódfürdőben

Margit nyaraló elsőrendű szőlő-
udvarában szobák 60 körül 3 frig.
Maggi-Pensióban teljes ellátás ki-
szolgálattal 1 frt 60 körül 2 frt
40 krig kaphatók. Levelek inté-
zendők Margit nyaraló vagy
Pensio felügyelőségére (Siz-
fürdő cím alatt. Vasutnál kü-
lön köcsi. 10437

Lábizzadságban

szenevedők rögtön óvhatják magu-
kat kipirulás és rossz szag ellen a
Thiele-féle lábhintópor által,
az izzadságpuderek eszménye,
ártalmatlan. Doboza 60 és 100
fillér. Török József gyógyszerháza,
Budapest, Király-utca 12.

Kerékpárosoknak

fontos!
Kérjen in-
gyen és bér-
mentve
nagy képes árjegyzékünket,
mely csengőket, lámpákat,
pneumatikot, nyergeket,
tengelyeket, konzuszokat,
valamint elsőrangú kerék-
párokat stb., stb. fele ár-
ban tartalmaz

BEIFELD GÁBOR és TÁRSÁ,
Budapest,
VIII. ker.,
József-kör-
út 21. 10396

JBOLYAILLATOS

MANDULA KÖRPA
ARC ÁPOLÁSRA
LEGJOBBAN BEVÁLT SZER
MOTSCHKA & ST.
BÉCS
X/3 QUELLENG. 116. SZ.
és I. LUGLENG. 3. SZ.

Kávé

lelkiismeretes, kiváló,
bér- és vámentes,
utánvéttel 5 kiló

Mexico exquis. Kiló frt 1.77
Peru Cuba, v. nemes e e 1.70
Java fl. kékeszínű e e 1.50
Salvador, kiváló fin. e e 1.30
Campinas, legfinom. e e 1.25

Árjegyzék ingyen küld közvetlen-
ül a Colonial behozatali
társaság Fiume 133-07.

Kerje csak a

Selle & Kary-féle
FREDIN
10390

legjobb tisztítószer!
minden állom lábbeli szá-
mára. Sárga és fekete.
Különösen ajánlatos Box-
calfs, Oscaris, Che-
vreaux- és lakkozópókra.
Wien, XII/1.

SERRAVALLO

China-bora vassal.
Erősítő szer gyengék, vérszegények és
lábbadosók számára. Étvágygerjesztő, ideg-
erősítő, vérjavító szer.
2000-nál több orvosi vélemény.
Kittinó iz.
J. Serravallo — Trieste-Barcola.
Kapható a gyógyszerházakban
1/2 literes üvegcsékben K 2.40 és
1 literes üvegcsékben K 4.40.

GERMANDRÉE

PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN
és TABLETTÁKBAN
Francia szabadalom. A szépség títka, ideális illattal
feltűnően tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée
az arczörnek egészséges és üde színt ad.
1900 évi Párisi Világiállítás: **ARANYÉREM**
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.
Kapható Török József gyógyszerházaiban Budapesten.

Az egész világból jövő

háláiratok és elismerőlevelek fényes
bizonyosságot tesznek arról, hogy a
HAJOS-féle
aradi Ibolya-Crème
szepők, májfolt, bibires, bőr-
vörösség és mindennemű arcziz-
tatásosság ellen feltűnő jó és utóler-
hetetlen készítmény. A bőre rö-
gtön felszívódik, hatása bámulatra
éjtő. Nappal is használható!

Egy tégyel ára 1 korona.

Aradi Ibolya-crém-szappan 70 fillér. — Ibolya
hőlgypor fehér-, rózsas- és krém-szíjében egy
doboz 1 korona 20 fillér. — Ibolya-tej (Eau de
Violett de Hajos) egy üveg 1 korona.
Bevásárlásnál csak HAJOS-féle készítmé-
nyeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő **HAJOS ÁRPÁD**
feltalálójánál:
gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratoriuma
Arad, Andrassy-tér 22 a megközelítéssel szemben.
Főraktár Budapestben: Török József Király-utca 12 és
Andrassy-út 26. Nádorogyvár Váci-körút 17. Veruda Nádor
Kessuth Lajos-u. 7. és Zoltán Béla gyógyszerházaiban Szabadság-tér.

Venus

természetes legerősebb szénsav
és tartalmú
Kézi-Polyáni székesly forrás
Hathatós szer vese-bőlyagbaj, vizeleti nehézségeknel,
rheuma-csusz, czukor valamint katarrhus és
emésztési zavarok ellen
Főraktár: EDESKUTY L. Budapest.

Köszönetnyilvánítás.

Mittelbach S. urnak, Zágráb.
Nem bírtam járnai! Vélhetően
jutottam az ön tyúkszemről szeréhez és
már rövid használat után képes voltam
órák hosszat minden fáradtság érzése nél-
kül gyalogni. Hálás köszönetet mondok
önnek ezért és a szert mindenkinnek melegen
ajánlhatom. **Simicz Atadár.**
Kizárólagos raktár:
MITTELBACH S.-nél, Zágráb,
Duga ulica 3/B. 10388
80 fillérnek előleges beküldése után bér-
mentve küldetik. Használat után.

Kwizda-féle

2738
kornenburgi marha-táppor.

Életrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok
számára. A legtöbb istállóban 50 év óta használtatik
falánkosság hiányánál, rossz emésztésnél, a tej
jobbítására és a tehének tejbőségének fokozá-
sára. 1 doboznak ára K 1.40, 1/2 doboz K —70.
Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszer-
háza, Budapest, Király-utca 12 és Andrassy-út 26. szám.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

es. és kir. osztr.-magy.
román kir. és bulgária
fejed. udv. szállító.

Korlati gyógy-
szerész Korneu-
burgban Bécs
mellett.

Képes árjegyzék in-
gyen és bérmentve.

26. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 26.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egyén évre 24 korona. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkönyvtárral együtt) félévre 12. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkönyvtárral) egész évre 16 korona. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkönyvtárral) egész évre 10 korona. Kihirdési előfizetésekre a postaiak meghatározott utalójá a csatlakozó.

SZONTAGH PÁL.

1820—1904.

A SZABADELVÉPÁRTI klub nagy terméknek egyik falán négy kép lóg, az egyik a gógös tekintetű Gorové, a másik Podmaniczky Frigyes, ki honvédőrnagyri ruhát visel, a harmadik a nagybajuszu Vizsolyi, a negyedik Szontagh Pál, egy valóságos sasarcz. Csak ebből látjuk, hogy Szontagh Pál pártelnök is volt. Innen-onnan kevesen lesznek már, a kik még emlékeznek rá. Apró, eleven emberke volt, mindig tele anekdotával, vidámsággal, megjegyzésekkel. Ha végigment a klub termein, mindenkihez volt valami mondani valója, egy-két nyájás szava; ha valakivel találkozott az utcán, kikérdezte annak minden úját-fiát, hogy hogy vannak s üzent is régi módisan sógorak, komának, felső, alsó szomszédoknak, mindenkinnek; szóval kedves ember volt, a ki mellesleg politikával is foglalkozott s az elsőb-
rendű politikusok közt foglalt helyet. Tiszta Kálmánnak hű elvtársra a balközépen, majd rendületlen híve kormányra lépeése után. Később a Ház alelnöke lett, majd belső titkos tanácsos. Lehetett volna még több is, egyéb is, de kényelemszerető volt, nem vállalt semmi hivatalt vagy hatalmi pozíciót. Legalább azt mondják, hogy meg volt kénytelen miniszterséggel is, de nem fogadta el. Ah, ez a szere-
tetreméltó táblalabiró nem is tudott volna megélni abban az ostromban, abban a kartácskullásban, a melynek egy miniszteri szék ki van téve. Ó, a ki mindenkit szerett, élni is csak szeretve tudott, mint a növényeknek az a fajtája, mely csak a napfényben tenyészik. Szontagh Pál a politikában csak dilettáns maradt, holott igen közel volt hozzá, hogy államférfivá legyen; ép úgy maradt műkedvelő az irodalomban is, a hol szinte közel volt ahhoz, hogy a tollat hivatás-
szerűen forgassa, néha meg is próbál-
ván a kalamust egy-egy epigrammán vagy ozikken. Mindamellett, hogy nem mondott jelentékeny beszédeket és nem irt jelentékeny dolgot, maga mégis jelentékeny férfiú volt klasz-
szikus műveltségével, lebilineselő mo-

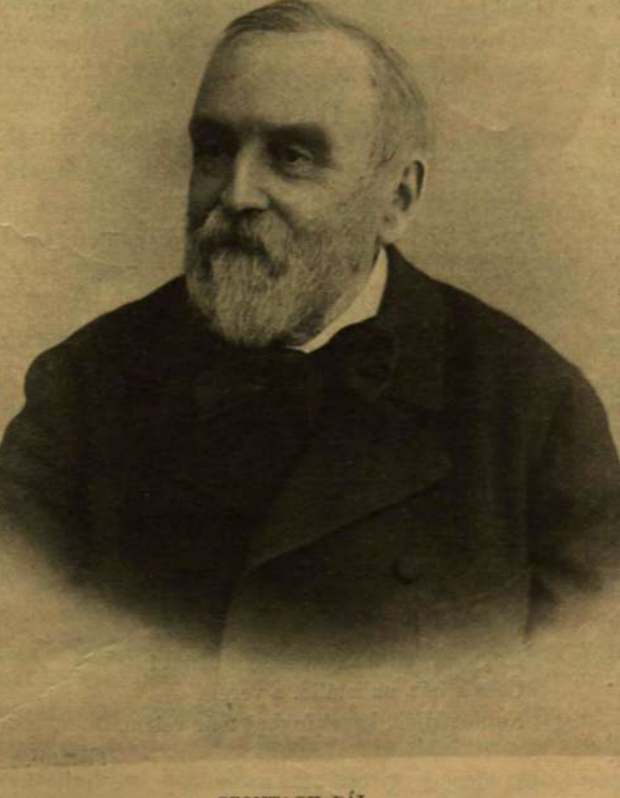
duránál, gyors felfogási tehetségével fogva, a minek oka szép tisztá jellemnek kívül főleg abban van, mert a parlamentarizmus őt már a tekintélyességnek bizonyos patinájával bevonva találta, mint a pozsonyi diéták volt tagját és a forradalom előtti első miniszterium tisztviselő-jét. Azonfelül mindenben «mitmacholó» ember volt, egy renaissance-kori gavallér. a ki mulateott a vig czimborákkal, évelődött a szép asz-
szonyokkal, disputálni tudott a tudósokkal, reggelig tarokkozott a kártyásokkal s még ma is az ő műszavai élnek a klub kártyaszobáiban: a skizt még ő nevezte el «közéletünk kimagasló egyéniségének» s valóban ez az egy úr van ott, a ki még le nem járta magát.

Előkelő régi magyar gentry-családjaink közt kevés van, melynek sarjai nevével oly különbözö foglalkozási körökben találkozánk, mint a Szontaghokéval.
Az iglói és zabari Szontagh-család a XVI-ik század közepén vándorolt be Szászországból ha-

zánkba. Ősei között a híres lutheránus theologus, Szontagh Kristóf, a görög nyelv tanára, 1654-ben született Weidában. Nemességét azonban már egy előbbi, Kristóf nevű őse kapott 1610-ben, a ki bányakamarás volt; ennek két fia, Lajos és Pál közül, utóbbi a katonai pályán szerzett érdemeket. Ez a Pál I. Lipót idejében élt és ő tartotta fenn tovább a családot is Lajos, Kristóf és János nevű fiai által.

Lajos alapította meg az iglói ágat, s mint iglói alenator kapta L. Lipóttól a nemességet a bányászat terén szerzett érdemei elismeréséül. Unokája Gáspár volt. Egy másik unoka, Pál, gyógyszerész s ennek fia, Sámuel, jó nevű orvos volt Eperjesen, négy leánya, Zsuzsánna, Éva, Róza és Anna Mária, meg két fia, Mihály és Sámuel maradt. Az utóbbi 1736-ban született s a magyar protestantizmus történetében maradandó emléket hagyott maga után, mint kassai prédikátor, a ki Jenában végezte tanulmányait, részt vett az 1791-diki pesti protes-
táns zsinaton, majd a tiszai kerület superinten-
dense lett s mint agglegény 86 éves korában fejezte be földi pályafutását. Testvére, Mihály, Okolicsányi Máriaét vette nőül s ők voltak nagyszülői a most meghalt Szontagh Pálnak.

A családnak még más aigai is szere-
peltek a magyar irodalomban és köz-
életben. Így az ismeretlen leszármá-
zású Szontagh Dániel, a ki Kés-
márkon született, Jenában tanult s az iglói Szontaghok és a Révay Fe-
rencz családjában, Turóczban töltött be nevelői állást, mignem Bánáttban, Ferenczöldön pappá nem választot-
ták. Fenmaradt ennek egy Fornel
nevű löcei theologussal folytatott
irodalmi polemikája arról, hogy Krisz-
tus hű követőinek szabad-e tánczolni?
Azután a Gömörmegeyében számvevői
tisztséget viselt Szontagh Vilmosnak
Langsfeld Annával kötött házasságá-
ból származott fia, az ismert homeo-
patha orvos és természettudós s a
szabadságharcz vitéz katonája, Szon-
togh Ábrahám, kinek viszont Penthe-
silea nevű nővére és unokafivére,
Szontogh Dániel kir. törvényszéki
bíró és Árvamegye flórájának buzgó
ismertetője közötti házasságából szá-
mazott a szintén szenvedélyes bota-

SZONTAGH PÁL.

nikus és orvos Szontagh Miklós. Itt kell említenünk végre a jeles bölcsészeti író, Szontagh Gusztávot is.

Ipar és gazdálkodás, irodalom, tudomány és politika, egyaránt részesült a kiterjedt család érdemes és közhasznú munkássága gyümölcseiből. A XVIII-dik század végén egyik Szontagh az Esterházy hercegi uradalom ügyészi tisztségét viselte s mint ilyen megírta a hercegi család történetét a vezekényi gazdag levéltár forrásai alapján. Ennek István és Lajos nevű fiai közül pedig az ifjabbik özvegy Erdődy grófné jogügyi igazgatója lett később.

Hogy mit tudtak áldozni a Szontaghok egyházi és hazafias czélokra, azt tudjuk a gazdag Szontagh Gáspár leánya, előbb Kubinyi Gáspár lipói alispáné, majd Okolicsányiné példájából, a ki első férjével egyetemben 10,000 forintot ajánlott fel, hogy az árjai és lipói evangélikusokat megmentse Karaffa és az eperjesi vérbírósgárdájának. Méltán foglal helyet ezimerőkben az a bibliai mondas, hogy: «En és az enyémek féljük és tiszteljük az urat.»

Ilyen ösök erényeit és kiváló tulajdonait egyesítette magában dús örökségként a most meghalt Szontagh Pál is, ki 1820-ban született Szécsényben, hol atyja István a gróf Forgács és a herceg Koburg-Koháry-családok jogügyi igazgatója volt, anyja pedig Veres Anna. Tanulmányait részint otthon, részint Eperjesen és Losoncban, a bölcsészeti és jogi tanfolyamot a pesti egyetemen végezte. Még diák-éveiben ismerkedett meg a szintén nógrádmegyei Madách Imrével, mivel később ismét összekerült a megyei életben. A két rokonszemű ifjút bizalmas barátság fűzte egymáshoz.

Atyja halála után az ősi birtok osztozkodásra került a két fivér között. Ferenc a lapujtói jöszágot kapta, Pál pedig a horpácsi tartotta meg magának. Ezekon kívül még a czibaki és a dunavesei földvár-uradalmakban voltak osztályosok.

Irodalmilag már 1841-ben lépett fel Szontagh Pál, egy az «Athenaeum»-ban megjelent fordított novellával. Majd miután 1842-ben az ügyvédi oklevelet is megszerezte, Nógrádmegyei szolgabírójává választották s e minőségében 1847-ig szolgált. Miveltsége, felvilágosultsága, jelme a megyei ifjúság egyik vezérévé avatta. E mellett hírlapi munkásságot is fejtett ki, mint a «Pesti Hírlap» nógrádi tudósítója. 1847-ben Libéthánya követévé választotta a pozsonyi országgyűlésre. A városi követeknek ekkor még tudvalevőleg meglehetősen alárendelt szerepük volt az országgyűlésen, de Szontagh tehetsége itt is érvényesült. Szavát figyelemmel hallgatták s az adóügyben megválasztott küldöttségnek, melynek elnöke gróf Széchenyi István volt, ő is tagja lett. Az első magyar felelős miniszterium megalakulása után Szontagh, főleg Pulszky Ferenc államtitkár rábeszélésére, 1848-ban a felség személye körüli magyar miniszteriumban fogalmazói állást vállalt Bécsben. A magyar ügynek ekkor tett szolgálata, hogy Bemet Bécsből kiszabadította, hosszú rabságot vont reá, mely csak 1850 júliusában ért véget.

Szontagh a szabadságharc híres vezérének előbb hivatalos szobája kályhájában rejtegette, majd magánzállására vezette s Nagy Lajos miniszteri titkártól kölcsönözvén neki polgári ruhát, Henszlermann Imre segítségével az 56-dik számú bércsicsi szöktette meg, miután előbb ruháját és kalabriai kalapját elégette s a bécsi rendőrségtől számára Széchenyi István gróf gazdasági, Schneider János neve alatt Huszár nyugalmazott államtanácsos útján titkelet eszközölt ki, ép úgy mint a pár év előtt elhalt Henneberg tábornok részére is.

Szontaghot e tetteért letartóztatták s csak a világi fegyverletétel után bocsátották szabadon a bécsi Stern-gasse-i fogházból, hol 11 hónapot töltött mint vizsgálati fogoly. S még ezzel szenvedése nem ért véget, mert ügyét csakhamar újra fölvetették s most már a szökétes minden részlete kiderülvén, hét évi súlyos börtönt mértek rá, a mit Olmützben töltött ki. Mezey Károly honvédszár ezredessel és több más vitéz honvéddel együtt. De Szontagh Pál még ezeknél is szigorúbb elbánásban részesült.

* Kossuth maga egy ízben csillag alatt jegyezte meg róla, hogy egyike azoknak, kik hírlapírói vállalkozásának legerősebb támogatója.

Lábára bilincseket tettek s ezeket nemsokára katonavassal cserélték fel, melyet két hétig csörgetett, míg levették róla; levelet pedig csak félvében egyszer volt szabad írnia.

Kiszabadulva, testvérbátyja, Szontagh Ferenc házánál Lapujtón, majd saját birtokán, Horpácson vonta meg magát. Az elnyomatás szomorú éveiben főleg gazdálkodással foglalkozott; néha tollhoz nyúlt s írt egy-egy cikket a «Pesti Napló»-ba s a «Politikai Újdonságok» 1860-iki évfolyamában, mindkettőt «Fecsegések» czime alatt. Előbbi helyen 1861-ben «a követi verificációról» is cikkezett. Ezen kívül az evangélikus egyház ügyeinek is sok szolgálatot tett. Az 1859-iki pátens-mozgalmak szövegét először a közélet terére a protestáns autonomia védelmében. E miatt vizsgálatot is indítottak ellene, de az idők jobbra fordulásával nem esett bántódása.

Az 1861-iki országgyűlésen is felajánlották neki a szécsényi kerület mandátumát, de nem fogadta el. 1865-ben azonban elfogadta a balassagyarmati kerület mandátumát balközépi programmal. E párt legjobb erői, legkedveltebb egyéniségei és legszivesebben hallgatott szónokai közé tartozott s e mellett élénk publicisztikai munkásságot fejtett ki.

A képviselőháznak tagja maradt 1889-ig. Tisza Kálmánnak egyik benső barátja volt és tevékeny részt vett a fuzói létrehozásában. Két ízben a ház alelnöke is volt; a királyi választásos belső titkos tanácsosi címmel, 1887-ben pedig főrendiházi tagsággal tüntette ki.

Az utóbbi években teljesen visszavonult a közélet teréről és horpácsi birtokán töltötte magányos elvonultságban napjait. Egyes aktuális kérdésekben néha megszólalt: klasszikai formájú, csipős epigrammokban fejezte ki nézetét. Az ifjabb nemzedék már inkább csak hírből ismerte tiszteltreméltó alakját s pályáját, melyet egy jól töltött hosszú élet tesz emlékezetessé.

AZ OLMÜTZI BÖRTÖNENBEN.

Megrázkodott megünnözt régi lánczán
A nép — s zugását hallván szótának,
A föld királyi némán sápadának,
S gyűlt áldozat testvériség oltárán;

De a nagylelkű óriás oroszán
Konezul esett tisztátlan ebsordának,
S kik megbocsátni csak, s hinni tudának,
Korbácsot nyertek drága vérök árán.

És látva ezt, kétségbe eső kebelből
E jajszó tört ki: *nem hiszek Istenben!* —
Oh, szólj viharként mennydörgő egekből,
Mutatkozzál, tüzoszlop, éjjelünkben,
Ments meg neved' bitorló ördögöktől —
S ah, újra zeng 'hozsánná' énekünkben!
(1849.) Szontagh Pál.

DAL.

Itt lakott az én galambom valaha,
Tele gyommal virágos kis udvara;
Úgy elpusztult, alig hogy rá ösmerek —
Gonoszak is a mostani emberek.

Fehér fürtös akácfa rége kidőlt,
Kis ablakban a vándor szél beszűvött;
Oda küldöm én is néhez sóhajom, —
De nincs a ki kinézzen az ablakon.

Háza táját kerülük a madarak,
Sovány kuvasz lézeng az eresz alatt;
Kérem tőle, hová lett a gazdája?
Csak nyöszörög s farkát meg se csóválja.

Heh! gazd'uram, megmondtam én magának,
Hogy megöli leányát még a bánat!
Üres a ház, az istálló, a verem —
Ne húzódjék, kezét foghat már velem.

Püszti.

MEGJÖTTÉL...

Megjöttél madárkám Reng rajt, mint a csónak
Mézes ajakkaddal? A Dunának tükérn —
És most folyik a dal — S a míg mindenütt rém
Lágyan rengő árján Járt a búsulónak
Lelkem álmodozva, Eddig a nyomába, —
Semmi sem kínozza. Most oly édes álma.

Csak dalolj madárkám
Mézes ajakkaddal!
Had' repítsen a dal
Messze, égi szárnyán
Édes csalódásba —
Más tündér világba!

Püszti.

GYÁSZOLÓ ÉG.

— Lenau. —

Mint gondolat, ábrázatan az égnek
Amott mély gyászú felleg vándorol;
Miként ágyán, kibeb beteg a lélek,
A szélben hánykolódik a bokor.

Az ég megszólal kínos, halk dörgésben,
Sötét pillán villám rebben el;
Ekép hunyorgat a sírásra kész szem,
Nyílása egy halvány sugárt lövel.

A többől ím hűvös borzongás mellé
A síkra lomha köd terül legott —
Az ég, gyászán elmélázván, kiejté
Gondatlanul kezébül a napot.

Püszti.

A VÉN GAZEMBER.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta Mikszáth Kálmán.

Igy értek föl a léposón a szarvas-aganosokkal
és mindenféle vadász-tropheumokkal díszített
előcsarnokba, melyből a társalgó szoba nyílt.
Mivel a szaluk le voltak eresztve, a napugaras
fényzőből belépők csak lassan, nehezen kü-
lönböztek meg a tárgyakat és alakokat.

Inokay fölállt és a szolgabírónak nyújtá kezét.
— Mi hír a kerületben? Széna, szalma? —
hadarta gyorsan, mintegy annak jelölül, hogy
nem kíván rá feleletet. Egy igazi nagy úr nem
kivánsa.

— Ah, a mi főhadnagynk! — szólt könnye-
dén a tiszthez fordúlva. — Mikor jött?

— Még tegnap, méltóságos uram!
— Hogyan, hiszen én úgy tudtam, hogy teg-
nap még a városban volt.

— Igen, de már innen mentem be a városba,
egy kis dolgom volt ott.

— Igen kevés lehetett, — felelte meleg mo-
solylyal s jelentőségteljes pillantással, — mert
az enyémét is elvégezte.

Borly meghajtotta magát, és azt se tudta,
hova tegye kezét-lábát, úgy rémlett neki, ha
egyet lép, megbötkül a kardjában és elesik,
pedig már nem is volt homály a szobában. Sőt
ellenkezőleg, még fényesebb nap világított,
mint odakünn, még pedig kettő, a Mária kő
fényes szeme, s hozzá az az egész fehér ar-
csooska, csodálatos édességével. Laczai nem
mert odapillantani és mégis mindenünnen oda
látott. Szédülés fogta el, forgott vele a szoba,
és különben is olyan furcsa volt minden, egy
beszabadult zöld legyeecske zümmögött bent,
de ezt olyannak érezte, mintha egy egész czi-
gánybanda játszanék, és csak az volt különös,
hogy az óra halk ketyegése keresztül verte ma-
gát e hangokon. Vagy talán nem is az óra volt
az, hanem a saját szívének hangos, zavaros
dobogása.

Ott állt a kicsike az anyja mellett, a lovon
hadakozó Inokay Sebestyén bárónak Mányoki

által festett nagy képe alatt. Mint az alvajáró
ment gépiesen Laczai is a többiek után a báróné
felé, ki úgy vette ki magát, Uram bocssás, a
holdvilág arczával, a terebélyes krinolinban,
mint egy sátor a félholddal a tetejében. Sovány
kezét lombán, fáradtan nyújtotta esókolásra,
míg a baronesz kislányos pukkedlit csinált az
urak előtt és odahajolt az anyja mögé a nagy
karosszékére.

— Foglaljanak helyet, uraim — szólt a báró —
és essünk át a mai szomorú alkalomnak utolsó
részén is, mely szorosan véve nem is tartozik
mi reánk, de minthogy a megboldogult kíván-
ságáról van szó...

— Igen is, — vágott közbe az ügyvéd, — ő
maga kívánta, hogy végrendelet a méltóságos
bárói család előtt bontassék fel és hirdetéssék
ki. Talán inkább a szolgabíró úr lesz szives fel-
olvasni.

Átnyújtotta a bepecsételt iratot Bekeháznak,
a ki felbontván azt, páthosszal kezdte olvasni:
— Az Atya, Fiú és Szentlélek Isten nevében!
Én, nemes Borly Gáspár, az alulírt tanuk előtt
lelkemet Istennek, törekény testemet az anya-
földnek ajánlván, fennmaradó földi vagyonomról
ép elmével, átgondolt akarattal a következő vég-
intézkedést teszem.

— Halljuk, — szólt az ügyvéd, elfelejtve,
hogy egy ilyen előkelő társaságban még köh-
cselni sem illik.

— Áll pedig a vagyonom — olvasta tovább
Bekeházy, — a sulyomi 115. számú tjkönyvben
bekebelezett csekély ingatlanomból és viskóm-
ból, továbbá a budai telkemből. Az elsőt, a
sulyomi ingatlant hagyom örökös tulajdonúl
hűséges ápolásáért özvegy Perkál Józsefnének.

Senki öt örökösöm közül abban ne háborgassa,
a budai telket ellenben, melyet tizezer forintra
becsülnek, hagyom egy alapra, mely a beteg
kutyák gyógyításának céljaira szolgáljon, mert
minden háziállatot gyogyítanak az emberek,
csak a kutyát nem, holott minden háziállat
között a kutya áll a legelső rangban tehetség-
ben, szolgálatkészségben, hűség és pajtáskodás
dolgában.

— Menjünk tovább — szólt közbe a báró
közömbösen.

— Ingóságaimat ugyancsak Perkálné örö-
kölje, a könyveken kívül, mivelhogy nem tud
olvasni.

— Ohó, egy homályos pont — csapott le az
ügyvéd a szövegnek erre a részére, mint a ke-
ringő héja. — Kérem csak meg egyszer fel-
olvastatni ezt a kikezést! Az ingóságokat
kapja-e Perkálné azért, hogy olvasson nem tud,
vagy a könyveket nem kapja azért?

— Mindegy az, kapja, mert kapja, punctum —
vélte a szolgabíró és olvasta tovább a követke-
zőket: «Vagyonom főrésze, részint készpénz-
ben, részint papirokbán, a losonezi, miskolci,
egri takarékpénztárakban és az egri káptalannál
van letéve, kitesz kamatok kamataival össze-
sen négy száztizennyolcz ezer forintokat.»

— Ah! — röppent el a báróné ajkairól a cso-
dálkozás önkénytelen fölszisszenése. A báró
gúnyosan mosolygott. Borly főhadnagy lesü-
tötte a szemét. Mária a kötése fölé hajolt.
A szolgabíró pedig letette meglepetésében a
végrendeletet az asztalra és fölszólt.

— Hallatlan összeg! (a báróra tekintett, a ki
egy ringaszéken ülve, egykedvűen lóbázta ma-
gát, miközben egyet-egyet csikordult a szék.)
Tetszett tán valamit mondani?

— Nem, — felelte Inokay fáradtan.

— Akkor hát tovább olvasok. «Ennek az ősz-
szegnek a fő részét abból a célzathoz szereztem,
mert előre láttam, hogy az én szeretett uram,
Inokay Gottfried, úgy lelke jósága, valamint

BEKEHÁZI FELBONTVÁN AZ IRATOT, ELKEZDTE OLVASNI. Irta Lajos rajza.

urias könnyűvérsége és kedvtelése miatt,
előbb-utóbb tönkre fog menni...» bocssánat,
báró úr, ha talán parancsolja, hogy abba
hagyjam?

— Dehogy. Csak folytassa, — szólt a báró
hidegen. — Sőt csak most kezd kiváncsi
lenni, hogy miféle gorombaságokkal traktál
kasznárom a másvilágról.

— Ez okból — folytatta a felolvasást Beke-
házy — elhatároztam, hogy a mit lehet, meg-
mentek az én kis uram, báró Inokay Pál és kis
urnóm, báró Inokay Mária részére, loptam én is
az egész világgal, a hol észre nem vették, még
talán ott is, a hol észre nem vették, és összegyűjtöt-
tem nekik kerek négy százezer forintot, a mely
összeget ezennel nekik hagyományozom, illetve
az övék az, az övékből való, úgy, hogy azért
engem semmi hála, semmi köszönet nem illet,
nekem ezt az eszmét csak a sajnálkozás és az
az érzés sugallta, hogy így edesebb pihenésem
lézen az anyaföldben.

Templomi csönd támadt, szinte dermesztően
ünnepélyes. Mintha a megholt szelleme su-
hogna bent, egy ablakot kitaszított egy hús
áram és végig surrant a szobán. A báróné
szemei megüvegesedtek és egyszerre megteltek
könnnyel. A báró elfelejtette magát ringatni szé-
kén s mereven bámult maga elé, mint hogyha
álmodt látna. Csak a zöld legyeecske döngött,
dudált vidáman, meg-meg koppantva az ablak-
üvegeket.

Az ügyvéd feltgrott és meghajtotta magát a
baronesz előtt.

— Gratulálok, kisasszony.

— Ah, istenem! — Sójájtott az öreg báróné és
nyugalatlanul kereste szemével a főhadnagyot.
A finom asszonyi lélek gyorsan meglátta a
neki nyujtott örömtüzeknél másoknak a bána-
tát s kínos tapintatlanságnak vette az ügyvéd
gratulációját Borly jelenlétében.

Mária piros lett, mint a pipacs s csak az ujját
tette a szájára, — figyelmeztetve az ügyvédet,
hogy már nem szólhat, mert a szolgabíró to-
vább olvas.

— Rendelem gűl, hogy a fennmaradó huszon-
nyolcz ezer forintnyi összeget, mint tulajdon ta-
karékosságom gyümölcsét, egyenlően ossza fel,
Gyengő László, hites ügyvéd, végintézkedésem
végrehajtója, két unokám, Borly László fő-

hadnagy és Borly István tanuló között, kikre,
valamint földes uraimra az ég áldását kíván-
nom. Atya, fiu, Szentlélek Isten nevében Ámen.
— Van még valami?

— Még egy Post Scriptum — s olvasta odább
Bekeházy. — «Nagy tajték pipámat hagyom a
helybeli kántornak, Boczkó Péternek a bucsuz-
tató versekért, könyveimet Inokay Pál bárónak,
budai telkemnek földalatti részét Inokay Mária
báró kisasszonynak menyasszonyi kelengyéül,
a padláson levő lakatos-eszközöket, egy jól ta-
nuló sulyomi paraszt gyerekeknek, a ki lakatos
mesterségre érez hajlandóságot.» Eddig van.
Ritka egy eset — tette hozzá, — nem vagyok
mai gyerek, de ilyent még nem hallottam.
Négy százezer forint! Forgós terringette!

S ezzel fölkelte és átnyújtotta a nagyrétékü
okmányt Inokaynak.

Az pedig fogta a mint úgy négyrét volt hajtva,
kétfelé szakította és az asztalra dobta.

— Az isten szerelméért, mit cselekszik? —
kiáltott fel a szolgabíró, az ügyvéd, maga a
báróné is ijedten ugrott fel.

— Azt, a mit tennem kell, — mondá a báró
kipirulva, büszke, csengő hangon, szinte szép
volt most és kiegyenesítve természetét, egy fejjel
látszott magasabbnak. — Azt, a mivel az egyik
nemes embernek kell, hogy feleljen a másik
nemes ember, a halottnak az élő.

— Apa, apa mit tettél? — szörnyűködött a
baronesz.

— Borly megfosztotta a saját unokáit egy
olyan vagyontól, a mi a törvény szerint már az
övéké volt, én visszaadom azt nekik, bár a tör-
vény szerint most már az én gyermekeimé le-
hetne, ez a legkevesebb, a mivel tartozom ama
nagyszívű ember unokáinak, a kit én egész
életemben félre ismertem. — Így lesz, punctum,
mert úgy akarom, és szeretném látni, ki aka-
dályozza meg?

— Én — felelte egy kellemes érczes hang, a
fiatal Borlyé. — Mi nem fogadhatunk el olyan
vagyont, mely a méltóságotké. Mi becsületes
emberek vagyunk és tudunk dolgozni s nincs
joga minket senkinek megsérteni, bár csak Borly-
lak vagyunk.

A báró csodálkozva hallgatta a főhadnagy
heves kifakadását s ez a hevesség visszaadta
hidegvérét.

— Ön roszul ítéli meg a szavaimat, főhadnagy úr, ha ilyen értelemben magyarázza azokat. Lekicsinyítésről szó nem lehet, bizonyára roszul választott alkalom volna az Isten és emberek előtt. A Borlyak az én szememben e percztől kezdve egyenrangúak lettek a nemes-ségben az Inokayakkal, de csak úgy, ha az az Inokay, a ki most beszél önnel, méltó lesz ahhoz a Borlyhoz, a ki az imént szólott hozzánk abban az iratban. Reményem, megértett engem? A mit mondtam, megmondtam.

S ezzel egy szót se várván, nehéz, határozott léptekkel ott hagyta a termet.

(Folytatása következik.)

DALNY.

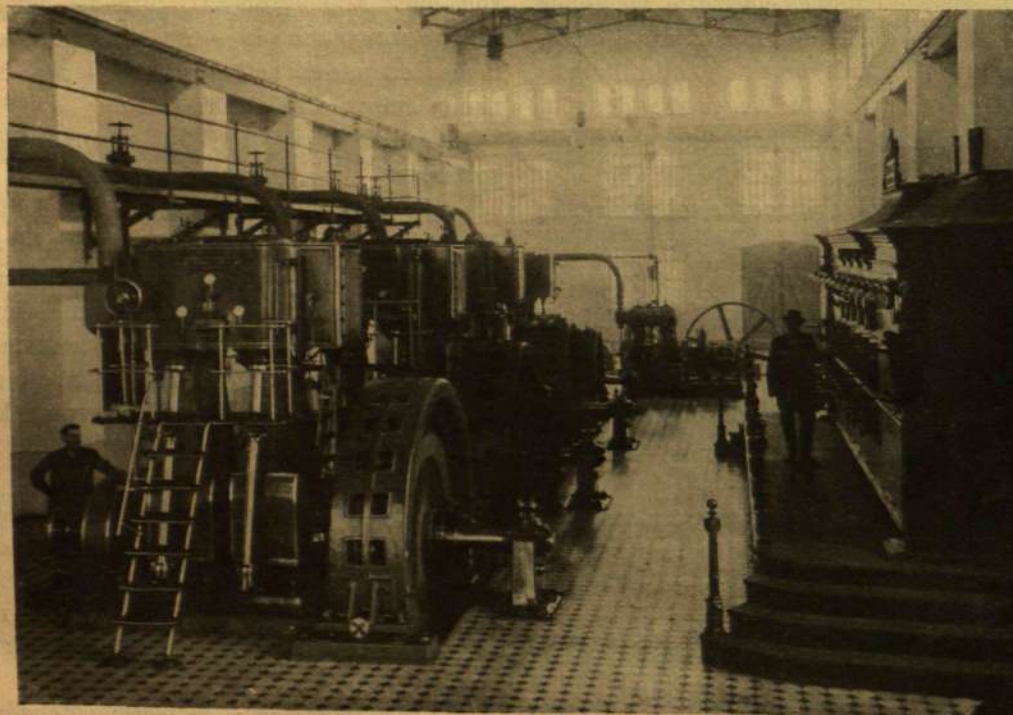
A kínesei győzelem után a japánok az oroszok keleti kereskedelmi kikötőjét, Dalnyt is elfoglalták; nem lesz talán érdektelen ez alkalommal a különben is sokat emlegetett városról megemlékezni, mivel a magyar iparnak is volt része annak megépítésénél.

Dalny az úgynevezett szibériai vasút végpontja, négy évvel ezelőtt igénytelen kínai falu volt; szemben fekszik Talienvan kínai várossal, a melyet az oroszok megerősítettek. Port-Artur északnyugatra tőle körülbelül 60 kilométerre van, a melylyel naponként közlekedő hajójáratakat tart fenn. Csífuval és Shanghai-val, valamint a koreai kikötőkkel is közlekedik. Sanghaival hetenként kétszer a «Mandzsuria» és «Mongolia» gyors gőzösök tartották fenn a forgalmat. Ezek a fényesen berendezett hajók a Trieszti Stabilimento Tecnico-ban épültek, s a szibériai vasút tulajdona voltak.

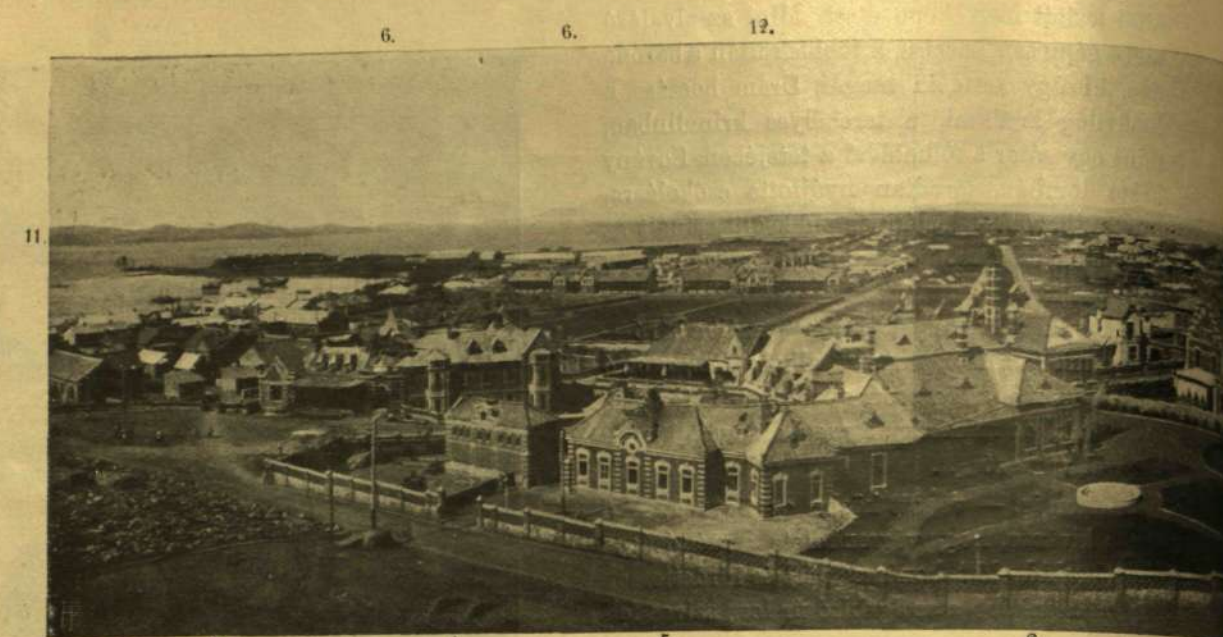
A városból, mely hegyekkel van övezve, a vasútnak egy szárnyvonala Port-Arturba vezet. Dalny gomba módjára nőtt ki a földből. Annak idején az oroszok Vladivosztozt akarták a vasút végpontjának megtenni, azonban csakhamar kiderült, hogy ott télen a tenger befagy és a hajóközlekedés lehetetlen; ezért a legnagyobb sietséggel igyekeztek Dalnyt kiépíteni, hogy a vasút megnyitásával használható kikötő álljon rendelkezésre. És ez sikerült is az oroszoknak.

A kínai népet kitelepítették, egy egész új várost építettek számukra, a régi halászkunyhókat pedig lerombolták és helyükbe teljesen modern várost emeltek: a mostani Dalnyt. Dalny fölépítése által Vladivosztozt teljesen elvesztette fontosságát, legjobb bizonyítéka ennek az, hogy a kereskedelem, a mely ott rövid idő alatt felvirágzott, most teljesen pang, sőt meg is szűnt, a letelepedett idegen kereskedők panaszkodnak is e miatt sokat.

Dalny tulajdonképpen szabadkikötő, bármily árút vámentesen lehet bevinni és raktározni,

DYNAMO-GÉPEK A DALNY-I VILLAMOS KÖZPONTI TELEPEN

1. Hotel Dalny. — 2. A kormányzó palotája. — 3. Kórház. — 4. Kozák sátorátóbor. — 5. Park és játszótér. — 6. Kaszárnya. — 7. Kínai város. — 8. Port-Artur. — 9. Posta- és táviráda-épület. — 10. Molo. (A hajók kikötő-helye). — 11. Talienvan falu. — 12. Villamos központi telepi vasút végállomása.

DALNY. — Kínai fényképek után.

csak ha Mandzsuriából átviszik Oroszországba, akkor vámolják el Mandzsuria határállomásán, ezzel az intézkedéssel az oroszok úgy látszik maguk is elismerték, hogy Mandzsuria csak megszállott tartomány.

Az európai városrészt leszámítva, Dalny egészen kínai, megvan ott minden a mi kínait jellemzi: a piszok, a bűz.

Érdekes, hogy az építő fővállalkozó egy kínai ember, ki az összes nagy építkezéseket elvállalta, és ezer meg ezer kínait foglalkoztat. Ő maga a kínai városrészen egy szerény házában lakik, azonban európai fogatot tart és az összes orosz hatóságokkal a lehető legjobb viszonyban van. Ugyancsak ő volt, a ki saját pénzén egy egészen európai modorban tervezett elektromosan világított kínai színházat építtetett több ezer embert befogadó képességgel. Akármerre jár az ember Dalnyban, mindenütt kínai cselédek, kiszolgálást talál. A legnagyobb része ezeknek azonban Shanghaiból való, a helyi nép nem alkalmas erre, inkább munkának megy vagy halászik.

Az utcákon a kínai «rikós» és az orosz egyfogatú járja vegyesen és drágán. A lakás és élelem méregdrága, de nem csoda, mindent messziről hoznak ide.

Az európaiak között sok a német, ezek különben a keletet most nagyon ellepik és a mi ifjainknak tényleg nem ártana tőlük vállalkozó kedvet és kitartást tanulni.

Van Dalnyban egy európai modern berendezésű kórház is.

A katonaság elhelyezésére épültek ugyan kaszárnyák, az azonban mind kevés, úgy, hogy

az oda rendelt kozák ezredek legnagyobb része sátorátóborban tanyáztat.

Társas élet alig van, a különféle nemzetiségű, hivatású emberek nem igen jönnek össze. Van ugyan egy úgynevezett jakt-klub, de oda a Dalnyban élők közül kevesen járnak, oka ennek az, hogy az európai népesség legnagyobb része hivatalnok és katona, a ki fizetéséből él.

Az idegen ha Dalnyba érkezik, igyekszik onnan azonnal tovább utazni, természeti szépségek nem tartják vissza, mivel a hegyek kopárak.

Nyáron a hőség tropikus és folyton párával telt, járvány van elég.

Egy kellemessége mégis van Dalnyban, hogy tízenegy napi vasúti utazás után elhagyott és vad vidékeken az utazó megint európai környezetben érzi magát. Az utcák szélesek, fákkal vannak beültetve, a házak villaszerűen épültek kertekkel körülveve. Ha az ember ott sétál, azt hiszi, hogy a mi külső Andrássy-utunkon jár.

A rendezés és építkezés rengeteg összeget nyelt el, és érdekes az, hogy az építő főmérnök Szacharoff — egy személyben polgári kormányzó is volt s olyan palotában lakott, mint egy kis király.

Az építkezés oroszán részét a rakpart, mólók, raktárak, hajójavító műhely és a két nagy dokk, valamint a villamos központi telep tették ki. És pedig a villamos telepet, mint főszállító a budapesti Ganz-gyár rendezte be. Hozzájárultak még a villamos telep építéséhez a Láng és Schlick-gyárak; a Láng-gyár a gőzgépeket, a Schlick-gyár pedig a dokk-szivattyúkat szállította. Az összes szivattyúkat mind villamos erő hajtja s a nehéz feladatot hazai mérnökeink fényesen oldották meg. Ezen nagy munkálatokra nyilvános pályázat volt hirdelve, melyen az összes nagy világgezek részt vettek s az eredmény az lett, hogy a nagyszerű vállalattal a magyar cézeket bízták meg, nem kis dicsőségére honi iparunknak.

A telep már két év óta működik és az eredmény a magyar ipar kiválóságát hirdeti a távol Keleten. Érdekes az is, hogy a telep üzemvezetője is magyar ember, Sisovich úr.

Dalny utcái villamos ívlámpákkal vannak világítva és este az egész város olyan fényben úszik, mintha a nyugat valamely nagy városában volnának.

Hogy ez a pompás berendezés nem jutott-e a kikötő sorsára, nem robbantották-e fel az oroszok kivonulásuk alkalmával, arról eddig nines biztos tudomásunk.

A lapoknak azon híresztelése, hogy Port-Artur erődei Dalnyból kapták a fényzőrök számára a villamos áramot, nem áll, mivel minden erőnek külön villamos telepe van, a melyek egymástól függetlenül működhetnek.

Dalnyban egyelőre csak képzelt értéke volt, mivel a mit az oroszok óhajtottak: hogy kereskedelmi központ és kikötő legyen, — nem valósult meg, az idegen hajók csak ritkán keresték fel; idővel talán lett volna belőle valami. Nagy baj volt kivált az, hogy éjszaki szél mellett a

1. Hotel Dalny. — 2. A kormányzó palotája. — 3. Kórház. — 4. Kozák sátorátóbor. — 5. Park és játszótér. — 6. Kaszárnya. — 7. Kínai város. — 8. Port-Artur. — 9. Posta- és táviráda-épület. — 10. Molo. (A hajók kikötő-helye). — 11. Talienvan falu. — 12. Villamos központi telepi vasút végállomása.

DALNY. — Kínai fényképek után.

hajók nem juthattak be a kikötőbe, mivel a hullámok ilyen esetben kifelé a sik tengerre hajtotta a szél és a szirtes partok mellett a hajózás veszélyes volt.

Mindazáltal Dalny bevétele érzékenyen érintheti az oroszokat, mivel sok reményt és beleölt milliókat vesztettek általa. Minket magyarokat pedig szomorúsággal tölthet el, hogy a magyar iparnak nehéz munka árán elért eredményét a távol keleten oly rövid idő alatt a végzet talán teljesen eltörülte a föld színéről.

Szuk Géza.

LONDONI NŐI TIPUSOK.

Vendéglátom, Mildred asszony szalonjában egyre derűsebb lett a világ, a mint a bitorlila színű és irisvirág-alakú selyemernyőkbe rejtett villamoskörtek kigyúltak lágy fényvel; s mikor aztán a szamovár lángja is felcsillant, meleg ragyogásban úszott az egész szoba. Az igaz, hogy a színek is úgy vannak összeválogatva, mert az angol szeretettel gyűjti maga köré a meleg tónusokat; a külvilág nyirkos fakósága kivántatja meg vele. Hanem mintha a bronz- és arany színű falakárpit, a vázák és vert rézvödörök sárga narsisai nem teremtenék az angol otthon meleg fényét, hanem csak visszavernék a tűzét annak az áhítatos szeretetnek, mely az angol ember szívében ég az otthon iránt. Otthon! Az volt ez a szoba is tökéletesen; nemcsak a felnőtteknek, hanem a gyerekeknek is. S hogy most nem volt ott a mély toronyablakban álló játszó-asztal körül az a három aranyphés fej, az sem azért volt, mert anyjuk vendégeket várt, hanem, mert Cedrik, Perey és Rita sétálni mentek és megnézni az állatkórházban azt a kis kutyát, melyet tegnap Cedrik nyolcz éves kora daczára, de állatvédő egyleti tagsága erejénél fogva kicsavart egy tizenöt éves nagy siheder kezéből, mert az kinozta; aztán tagsági számát bemondva, átadta a rendőrnek, hogy vigye a kutyát az egyet kórházába.

Az a játszó asztal ott, gyönyörű rendben hagyott képeskönyveivel, olyan sokat mond. Nemcsak azt, hogy a gyerekek szabad itt lennie a múzeumnak is beillő szalonban, hanem hogy az ott létező hozzá is szoktatja őket rendez, ügyességhez s így mennél gyakoribb vendég az egész család együtt a szalonban, annál kevésbé kell az anyának aggódnia minden perczben, ha a gyerek valamibez hozzányúl. Igen, az angol gyerekek nagyon boldog otthona van s az angol tanulási módnak az a vonása, hogy könyvből sokkal kevesebbet tanulnak, mint az életből, már a legkisebb korban kezdődik. Látni tanulnak először is. S ebben az angol anya bámulatos jó tanító. A mint együtt beszélgetnek, virágöntözés, virágkötés közben, tea mellett, mindig tanul valamit a gyerek; a mint narancsot vagy banánt eszik, mondanak neki egy-két szót arról, hogy az hol termett; — és séta közben is tanul, de mennyit! S mindez annyi vidámsággal megy. Azt hiszem, az angol

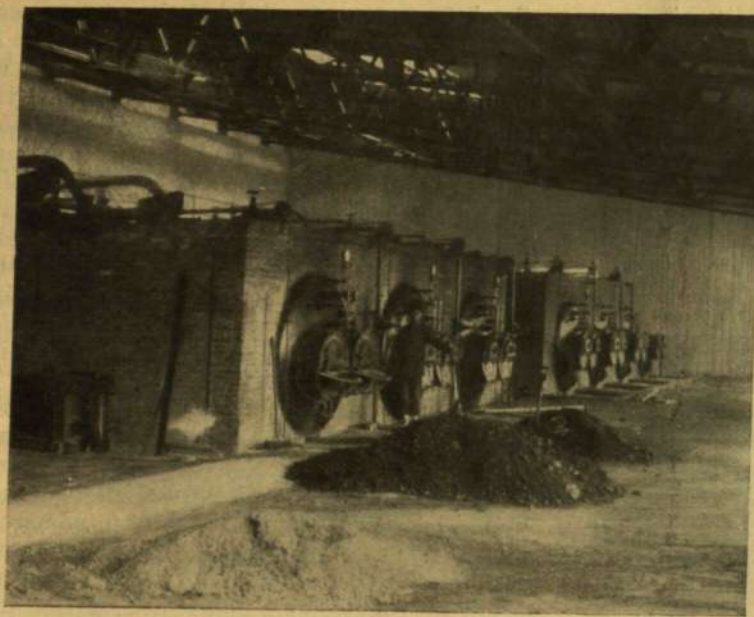
ebből áll. Valami különös vegyülete a büszkeségnek és szerénységnek lehetetlenül teszi számára azt, hogy élete komolyabb érdekeiről is beszéljen legbizalmasabb körén kívül. Pedig az angol arisztokrata nő öntudatára óriási súlylyal nehezedik a «Noblesse oblige» szép gondolata. Az itteni főúri osztály nagy tekintélye s fontossága azon nyugszik, hogy tudják róluk, mily kötelességérzők egyfelől a felsőbbsséggel, másfelől a néppel szemben. Régen a «lady» szó kenyéradót jelentett s ma is, mennél nagyobb úrnő valaki, annál inkább viseli az ezzel járó kötelességet. A köteles tanyai, falusi iskolákon kívül vasárnapi iskolákat tartanak fenn birtokaikon, az utóbbiakban gyakran veszi át a munkát a földesúr leánya; — a másik birtokon kézimunka-iskola van leányok számára, hogy jól világított szobában dolgozzanak; — máshol a gróf gazdasztiszjei néznek utána, hasznára fordította-e minden paraszt, a mit a földesúr gazdasági épületeiben tanult gyümölcsstermesztésről, méh- vagy baromfi-tenyésztésről. És ez a hölgy, Lady Alicia, reggelként 10-kor, mikor még pihen, a tegnapi lovaglás, bazármegnyitás, jour, hangverseny és bál után már olvassa a jelentést, hogy melyik embere milyen jutalomra van ajánlva, melyik leány mit végzett el a házi szötesből, vert csipkéből, a mit náluk megrendelt (olyan árért, hogy a Bond Streetben is megvehető). Mikor künn van falun, maga járja sorra az apró majorokat lóháton; a hol beteg gyerekek van, nem csak hogy ételt küld, orvosságot, hanem odamegy, levezi a lomposan megcsinált hidegvizes kötelet; s megmutatja finom, de acélimű kezével szárazra csavarva, kiegészítve, hogy azt így kell megcsinálni (mert hiszen a király leányain kezdve majdnem valamennyi rendszeresen tanulja a betegápolást).

Az ő nagyúri volta sokkal inkább kétségen felül áll, semhogy félnie kellene a közorsúakkal való érintkezéstől. A tiszta arany, ha oda horzsolódik a darócához, nem kopik meg tőle, csak fényesebb lesz utána; csak az aranyfűst fél a daróc érintésétől.

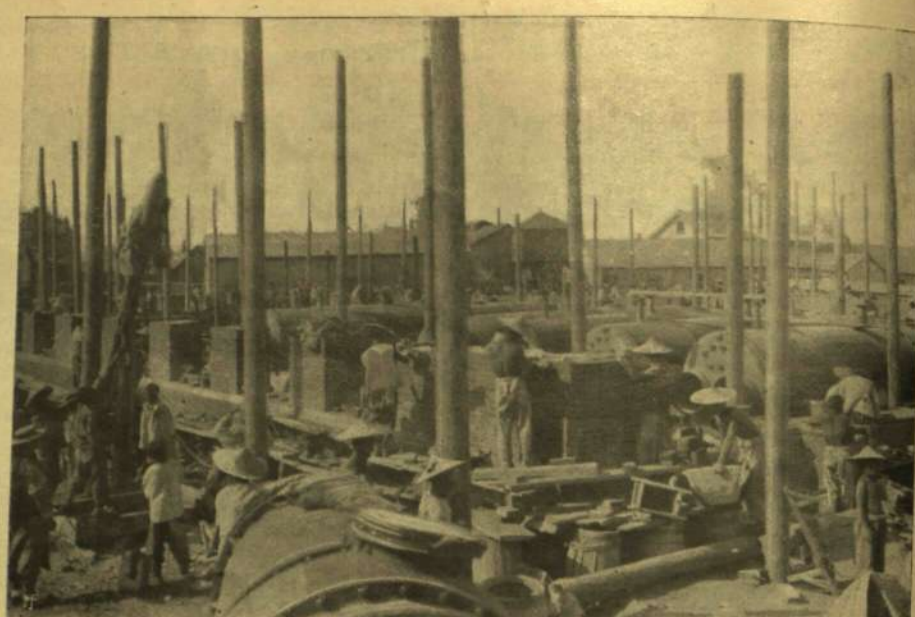
Nyilik az ajtó és — téli idő lévén — láthatóvá lesz egész állatsereglet tolla, kezreméje. A nagy jégmadártoll kalapon kócsag csomó, struccotoll és két ércfényű lophophor madárszárny. Vidraprém gallér hermelin díszszel, marabú karmantyú és — lóbor ruha. Igen, ez a legújabb borzalom. Pony-skin. A szőr mind rajta van. Igen drága, igen kényelmetlen és igen csunya. De mégis vonz, mert az automobil-tulajdonosok használják. S így bizonyosság a kocsin kívül is. Sinclair úr, az egyik club Byron arcú (és nyelvű) tagja, azt mondja a családról, azért jár, a nagyban az automobilozás, mert a petróleum-szag régi em-

A VILLAMOS KÖZPONTI TELEP DALNYBAN.

A VILLAMOS KÖZPONTI TELEP KAZÁNHÁZÁNAK BELSEJE DALNYBAN.

A VILLAMOS KÖZPONTI TELEP ÉPÍTÉSE DALNYBAN.

lékeket ébreszt bennük, mivel az atyjuk naphtagyári munkás volt. Hisz ez nem volna baj, csak ne irtóznának a multtól s az alacsonyabb rétegektől annyira. De hát úgy tesznek, mint a petroleum-forrás: ha egyszer sikerült a mélyen fekvő rétegekből feltörniök, csak fel, fel, magasabbra; jaj pedig, de sok «finomításra» van még az ilyen petroleumnak szüksége, míg fénylenie lehet a szalonoknak. Ez a hölgy aztán nem szeret szegényekkel érintkezni; hja, nem áll még a maga piedestálján oly biztosan, hogy bátran le merne hajolni róla. De mivel itt jóformán minden vagyonos nő látogat, pártfogol néhány szegény családot; ő is el-elmegy se-lyembe, csipkébe burkolva, ékszerektől sulyosan a szegényeihez s be is vallja utána, hogy sohasem élvezi a maga házat, ebédjét úgy, mint az ottani nyomor látása után!

Két tudós nőt is vár Mildred, a háziasszonyunk. Az egyik igazán az, — mondja — három nagy díjat nyert Cambridgeben a női egyetem az egyiptológiából; a hieroglifákat úgy olvassa, mint más asszony a divatlapot; most búcsuzni jön, mert egy nagyon kitüntetett megbízatás folytán Memphisbe kell mennie. — A másik, folytatja Mildred, inkább csak képzelet magát tudósna; tetszik neki a pose; elolvass tíz könyvet s abból szűr le egy csomó kivonatot.

Belép a két alak. Az egyik igazi pergamen, vagy, hogy úgy mondjam, egyiptomi papirus-aréz: rövidre nyírt összes haján férfi kalap; kemény gallérja, nehéz zsákkabátja olyan nőiellen, olyan tetszetősség nélkül való. A másik szép nővést, piros arcú, mintegy 28—30 éves nő; az aranykeretű orrszíptető most nem takarja el a nevető két szemeket; a kitörésközött, ruganyos alakon az ezüstszürke selyemposztó costume kifogástalanul áll. — Jóformán mindnyájan eldöntöttük már magunkban, melyik a komoly tudós, mikor háziasszonyunk a fiatalhoz szól oda, hogy: «Úgy hallom, dr. Trevelyant, hogy jó idők járnak Egyiptomban; e szerint egyszerűen élvezni is fog, miközben oly keményen dolgozik!» — Micsoda, hát nem amaz a tudós és nem ez a pózoló műkedvelő? Nem. Mert amaz a régi iskolából való, mikor a nők komoly munkája nagyobb ritkaság volt, emez meg már egy nagy tudású korban született, a hol már nehezen érezheti magát valaki a világrend fölött állónak. Meg aztán épen mert az egyik igazán tudós, nincs szüksége pózokra, a másik ellenben ezekkel pótolja azt, a mi nincs. Míg a fiatal doktor nő vidáman meséli, hogy a kis unokaöccse, a ki most kezd beszélni, hogyan mondja ki ezt meg azt a szót; aztán, meg hogy a másik huga most lett boldog menyasszony s végre, hogy még ma próbálnia is kell, mert a szabó valami hibát tett az uti ruháján; addig a másik, a mondvaszínált tudós a szegény petroleum-királynét szoritja a sarokba a real analysisről és logikai synthesisről tárgyalva.

Mikor az új vendéget jelentik, a beszéd közben a nevet nem halljuk jól, de az mindnyá-

junknak megüti a fülét (Hony soit qui mal y pense), hogy: ezredes. Hogyan, hát nem csak nőket várnak itt? De igen. A mint szemünk végigsiklik a belépő alakon, azt mondjuk magunkban: «Hisz ez nő!» — De a mint az arcára pillantunk, azt érezzük: «Ez egy szent.» A hibátlan szabású, de szigorúan egyszerű sötétkék ruha, vállán egy karmazsin színű kis csik, a galléron a rang, melyet az «üdv hadseregében» foglal el. A hol ez a sajátágos sereg nem működik, ott a nevét gyakran mosolyogva hallják, mert csak a furcsaságok tűnnek fel; a katonai beosztás stb; de a ki nevet rajtuk, nem ismer a munkájukból semmit s nem tudja, hogy azokat a rangokat bizony hősiesség szerzi meg: az emberszeretet s a munka heroizmusa.

Nagy, díobarna szeme bágyadt egy kicsit az új jövevénynek; arca mintha elefántosontból volna faragva, de szeméből, arcáról egy világot átölelő szeretet sugárzik. Magunk se tudjuk miért, önkéntelenül felállunk, miáltal csendes léptekkel a kandalló felé jön. Ezt a pálma-hajladozóhoz hasonló lágy mozdulatokat nem Angliában szokta meg; talán Indiából hozta, a honnan most tért haza. Mindenki igyekszik iránta figyelmet tanúsítani; vánkost, zsámolyt adnak neki, mire aztán átsuhan a hangja a szobán: «Nagyon köszönöm, de ne fáradjanak értem.» Micsoda hang ez!

Halkk a gyenge egészség teszi, melabússá tenger fájdalom emléke, nyugodtá a lelki béke és gyöngéddé a nagy emberszeretet. Gazdag nagykereskedő volt az atyja, hajója az óceánt járta, megölték a kalózok. Férfje elesett az indiai háborúban. És mikor ez a nagy lélek, az asszony kiharcolta a maga lelki küzdelmét, azt mondta, hogy neki már most senkije a kiért éljen, élni fog azokért, a kikre nincs gondja senkinek. Beállt az üdv hadseregébe jót tenni. Vagyona az ügyé lett és Boath tábornok parancsára Indiába ment s ott végigélté azt az időt, mely a világ legmegrázóbb tapasztalatainak egyike: az indiai éhínséget s a rá rendszeren bekövetkező pestist, vagy éhínséget. Ott járt, ott élt, a hol az összezsugorodott, megfeketült alakok fetrengtek az utcán. Ha már mást nem tehetett, ő fogta be a szemüket; de százakra megy azok száma, a kiket ápolásával megmentett. S egyszer aztán a szegény csöcselékéből vagy nyolcezeren oda mentek hozzá, azt mondva: «Fehér mensahib (urasszony) százkat hoztál életre közülünk; ha ezt a te Istened parancsolta neked, akkor taníts meg, hogy kell hozzá beszélni, mert meg akarjuk neki köszönni, és megkérjük, hogy azután ő vigyázzon reánk.»

Most, hogy az ezredes felépült betegségéből, megint visszamegy, mert azt mondja, hogy az ő szenvedése legjobban elcsendesül akkor, ha másokét enyhítheti. És mosolyog hozzá.

Mikor az ajtó újra nyílik, ugyancsak roppanó zajjal esik ez meg. Ruganyos, férfias léptekkel robog be valaki. Az igaz hiszen, hogy kapitány: de hát csak nő, a Hockey játékos sport-klubban. Aranygombos barna Jersey derék, fehér mellénye nyitva, atlasz férfnyakkendő, sportsapka.

Elmondja a harmadik csésze tea után, hogy egész reggel óta künn van a téren, mert most folyik a training, a Mayfair-klubot akarják megverni. Ő, mint a csoport kapitánya, nem hagyhatta ott őket; lunchot is csak a klub-házban evett; különben is otthon épen elment tegnap a szakácsné s holnaputánig nem lesz új. — Hm! Én eddig úgy tudtam, hogy az ilyen állapot a házikisasszony otthonmaradását és nem elmenekülését szokta maga után vonni. S egyszerre mindenkinek ellenszenves ez a leány, mint a hogy ellenszenves bizony az az egész faja a nőknek, mely itt mintegy torzhajtása a különben szép és hasznos sportkedvelésnek. A baj az, hogy sokaknál ma már nem üdülés az ilyen testgyakorlat, hanem életpálya. S bizony annak, hogy az ilyen leányok ilyen módon alig értenek a háztartáshoz, sok köze van az angolországi rossz cselédállapothoz. Nem mondom, hogy ez a főök, mert hiszen a gyárak óriási növekedése rendszeren megrontja a cselédviszonyokat, de bizonyos, hogy a leggyarlóbb cseléd is követelő lesz, ha a főzésből még így is ő tud többet, mint az asszony vagy kisasszony.

Mint mindenben, úgy ebben is az igazán művelt nők találják meg a helyes középutat s azok ítélnek el azt a felfogást, hogy a házi munka nem való tanult nőnek. A legelőkelőbb hírlapok kezdik sürgetni a házi munkának megérdemelt rangjába való visszahelyezését. Bizonyára rendbe jön megint a világ e részben is, a tulzások elsimulnak s az angol nő e téren is jó munkás lesz, mert hiszen a nagy kötelességtudás és a család szeretete két erős alapponosa az ő jellemüknek. Más téren ugyanez a két szép vonás juttatta sikerhez azt a három elegáns fiatal leányt, a kiket szép hófehér hajú anyjukkal együtt most gördített ide a nagy családú Victoria-kocsi. Ez pedig azóta került a családba, mióta a tapetagyáros három leánya közül az egyik főkönyvelője lett az atyjának, a másik az üzleti levelező; a harmadik a rajzoló osztály felügyelője. Ez a tipikus vagyonos angol középosztálybeli család, a mely megmutatja, hogy lehet az ember úr, ha keményen dolgozik is.

Gineverné György Rona.

PETRI ELEK.

A budapesti ev. református egyház új lelkészét mutatjuk be Petri Elekben, kit az egyházközön-ség meghívás útján nyert meg és közbizodalom-mal emelt a nyugalomra lépett Szász Károly helyére. Szász Károly, valamint elődje Török Pál és ezek elődjének egyike első Báthory Gábor egy szemlélyben pesti papok, egyszeresmind a dunamelléki egyházkerület püspökei is voltak, úgy hogy egy egész századon keresztül szinte megszokottá vált Budapestet püspöki székhely-nek is tekinteni, mely megszokottság annál nevezetesebb, mivel körülbelül egyidős magával a pesti ev. református egyházzal, mely a múlt század végén alakult, rést ütven a főváros exclusiv törvényein, melyek okkal-móddal zsidót is meg-türtek falak között, de a kálvinista egyházat egyenesen kizárták. Mikor aztán nagy ügygel-

A TÜDŐVÉSZ SZÉRUMOLTÁSOKKAL VALÓ GYÓGYÍTÁSA ÉS AZ ÚJ SZÉRUMOLTÓ INTÉZET.

Közli dr. Müller Vilmos, a budapesti Marmorek-féle szérum-oltó intézet vezető orvosa.

Goszteth fényképe.

PETRI ELEK.

bajjal a kiszorítottaknak is, azaz a magyarságnak is jutott egy kis zúg a magyar fővárosban, annak legelső lelkésze (Báthory Gábor) egyszeresmind püspökké is választott. Ő utána Polgár Mihály kecskeméti lelkész tíz évi püspökségét kivéve, tehát csaknem száz éven keresztül a kerület püspökei budapesti lelkészek voltak. A legutóbbi püspökavasztásnál Petri Eleknek is jelentékeny pártja volt, — élén magával a budapesti egyházzal, s ez tanúsítja, hogy lelkészi székére a budapesti egyház a maga emberét és pedig méltó emberét ültette és hívta el. Egész élete, hivatalos működése kezesség és biztosíték arra, hogy mostani elhivatásának is úgy fog megfelelni, mint minden eddigi megbízatásainak a tanári katedrán és a dunamelléki egyházkerület vagyonának kezelésében.

Petri Elek ez idő szerint 52 esztendő; erdélyi származású. Középsikolai tanulmányait Marosvárhelyt végezte 1870-ben; életének több mint kétharmadát azonban Budapesten töltötte el. Egyik legkiválóbbja azoknak az ifjaknak, a kik ezelőtt 35—40 évvel mondhatni seregestől jöttek a budapesti teológiára, — s mivel oly messziről bizony csak a java merészkedett ilyen távolságra, — itt is az ifjúság javát és elejét képezték. Önként érhető, hogy az ilyenek megfogták a dolog végét, nem hivalkodni jöttek, hanem érezni, tanulni, tudni. Petri ezeknek is elején állott.

A papi vizsga kitűnő sikerű letvése után két évig külföldön volt, a marburgi és utrechti egyetemeken nagy szorgalommal folytatván teológiai tanulmányait. 1877-ben a budapesti teológiai akadémia helyettes tanáránál, majd 1879-ben rendszer tanárul választották meg. Ez időben vette nőül Török Pál püspök leányát, Irmát. Török Pál püspök halálával megbízottat a pesti ref. egyház adminisztrálásával, a mely tisztében nagy buzgalommal és körültekintéssel szervezte újjá a debreczeni zsinat törvényei szerint a pesti egyházat. 1882-ben a dunamelléki ref. egyházkerület aljegyzője, 1891-ben pénztárnoka, 1895-ben az orsz. ref. lelkészi ögvegy- s árva-gyámintézet előadója és jegyzője lett. A legutóbbi másfél év alatt az elbetegesedett Szász Károly püspök helyett végezte a közigazgatási teendőket, most pedig az első lelkészi állásról lemondott Szász Károly helyére a budapesti ref. egyház lelképásztórává választott meg. Irodalmi téren is értékes dolgozatai vannak, nagyobb tanulmányai protestáns folyóiratokban és lapokban jelentek meg. Részt vett az ó-testamentum Károlyi-féle fordításának revíziójában a Sámuel és Krónikák könyvének átdolgozásával, s jelenleg az új testamentum revízióját vezeti.

Uj állásába június 19-én iktatta be Máty Lajos pesti egyházmegyei esperes a budapesti ref. gyülekezet tagjainak s az egyházkerület püspökének és főgondnokának, a budapesti protestáns egyházak lelkészeinek részvételével. Beköszöntő beszédje, melynek főtétele Isten országa eljöveteleéről szolt Lukács evangéliuma XVII. f. 20 és 21. versei alapján, kitűnő szerkesztéssel, művészi kidolgozásával és előadásával mély benyomást tett hallgatóira.

Sok időnek kellett eltelnie és sok hamis nézetnek megdőlnie, míg nyilvánvalóvá lett, hogy a tüdővést tulajdonképpen mi okozza. A Krisztus születése előtt 3—400 évvel élt Hippokratész azt hitte, hogy a tüdővést úgy keletkezik, hogy az agyvelőből a garaton keresztül nyálka folyik a tüdőbe — s ezóta évszázadok gondos buvárlata sem tudta kideríteni, hogy az emberiség halálozási okai közt oly nagy szerepet játszó tüdővéstnek mi az okozója. A buvárkodó orvosok ugyan mindig gyanuan nézték azt a tömött gócot, az úgynevezett «gümö»-t, mely tüdővéstes egyének különböző szerveiben, legfőképp tüdejében elő szokott fordulni, de a francia származású Villemín, 1865-ig ezeknek a göböknek a tüdővést létrejöttében való szerepe nem volt felderítve. Villemín ezekkel a gümös anyagokkal egészenes állatokon oltásokat végeztet és ekkor vált nyilvánvalóvá az, hogy a gümőkört egyik állatról a másikra át lehet a gümös anyag útján vinni, tehát a gümőkórnak, más néven tüdővéstnek okozója egy különleges anyag: a gümös termék, a mely a tüdőbeteg egyén szervezetében elszórtan, kiváltékon azonban magában a tüdőben található és a tüdő elgümösödésére, elajtosodására, elpusztulására vezet. Az egészséges állapotban szivacsos hasonló tüdő likaosai eldugulnak s így a tüdő az élethez szükséges levegő-mennyiséget nem veheti magába, a mi megakadályozza a lélegzést.

Villemín azonban és vele sokan mások is a gümöt a tüdővést okának tartották, holott az csak következmény, okozata egy oknak, terméke annak a bacillusnak, a melyet Koch Róbert 1881-ben fölfedezett és a melyet egyesegyedül kell a betegség előidézőjének tartanunk. Egy mérhetetlen kicsiny szervezet végzi ezt a nagy pusztítást. A tüdővést okozó Koch-féle bacillus nem nagyobb, mintha egy millimétert ezer részre osztunk és három-négy ilyen parányi részt összetéve elképzelünk. Alig, hogy felfedezték, megkezdtek az orvosok az irtó hadjáratot ellene. A kezdeményezés diósége e téren is Kochot illeti, a ki valóságos forradalmat idézett elő 1890-ben, a midőn a fennemlélt bacillusok tenyésztésének glicerinnel készült kivonatával, a tuberculin-nal lépett a világ elé és azt a tüdővést gyógyító eszközének hirdette. Ezen kísérletek ugyan — mint azt Korányi tanár a «Tüdővést»-ről írt munkájában írja — «a várakozásnak nem feleltek meg, mégis ezeknek lehet köszönni, hogy a gyógytani buvárlat az annyira fontossá vált szérum-terápia medrébe jutott».

A vérsavóval: a szérumokkal való gyógyítás, az úgynevezett szérumterápia ma már az egész orvostudományban uralkodik.

A különféle betegségeknek használt szérumokat úgy nyerik, hogy a megfelelő betegség (difteria, himlő, tüdővést) ellen megfelelő eljárásokkal mentesítik (immunizálják) azt az állatot, a melynek a vért, illetőleg vérsavóját a kezelésre fel akarják használni. Rendszeres lovakat, juhokat használnak e célra. Az illető betegség ellen eképp mentesített állat vérsavójának ez eljárások után most már meglesz az a nevezetes tulajdonsága, hogy vérsavója a betegség által termelt szokott mérgeknek (toxinnak) ellenmérget (antitoxinját) tartalmazza s ezért magukat a bacillusokat, mint e mérgek termelőit, hatástalanra tudja tenni.

Igy nyeri Behring is difteria-ellenes szérumát és fő vonásokban ez a most már világhírvé lett Marmorek-féle szérumnak is az előállítás módja és hatásának titka.

Mennyire lenéztek és kicsinyelték annak idején Semmelweis, a nagy magyar orvost, midőn a bécsi egyetemen azt kezdte hirdetni, hogy az ezer és ezer anyát áldozatul követelő gyermekágyi láz ellen az antiszeptikus eljárással lehet eredményesen védekezni! A bécsi egyetemről kiűldözték őt, a ki ma az orvosi tudomány halhatatlanjai, az emberiség jóltevői közt szerepel.

Az úttörők közös sorsa: a kicsinylés, üldözés, félreismerés utólérte Behringet is, midőn difteria-ellenes szérumával ki mert lépni a világ elé és utólérte már Marmoreket is. De mint mindig, most is akadnak hívők, a kik most már az egyik eredményt a másik után adják közre. Dr. Sulzlier párisi, Dr. Latham angol, Dr. Jaguerod egy svájci szanatórium (Chamossaire) igazgató főorvosa, Dr. L. J. Lemieux és Dr. A. J. Richer montreali (Canada), orvosok meglehetősen távol egymástól, mondhatni a világnak elterjesztéséről hirdetik a Marmorek-féle szérum-terápia eredményeit.

A szérumkezelés módjáról a következőket tartjuk érdekesnek elmondani: A szérumot oltásokkal a has bőre alá juttatjuk. Ezt azonban a beteg körülményes előzetes megvizsgálása előzi meg.

A beteg tüdő megkopogtatása mellett sokkal finomabb elváltozásokra ad utbaigazítást a beteg tüdő lélegzését hallgató fül. Ezt igyekszik főleg Marmorek a tüdő elváltozásainál értékesíteni és épen azért a hallgatódzást tökéletesítő eszközt használja állandóan e vizsgálatra. Ez eszköz neve phonendoskop, a melynek egyik, a telefon kagylójához hasonló része a mellkasra, a vizsgálandó tüdőréstől fölé jő, a belőle ki-ágazó két cső pedig a fülhöz illeszthető.

Ezután következik a beteg lestsúlyának mérése, a melyet azután hetenként, ugyanazon ruhában és ugyanazon időben ismételnék.

Minden betegvizsgálatnál nagyon fontos a betegről származó köpet megvizsgálása, hogy a kezelés megkezdésekor a benne levő bacillusok számát megtudjuk és ezeken a kezelés folyamán elért csökkenését konstataálhassuk. Épen ezért a köpet bacillusainak megszámlálása szintén hetenként végeztetik. Vidéken kezelésben levő betegek (mint egyik képünkön látható is) kis fadobozokba zárt üvegekben küldik be köpetüket.

Magához az oltáshoz olyan feeskendő szolgál, melyen mind a külső cső, mind a dugattyú tiszta üveg. Ez azért szükséges, hogy az oltásnál rendkívül fontos tisztaság a legszigorúbban legyen keresztülvizsgált.

Az oltás előtt a tüt dezinficiálni, fertőtleníteni kell. Ez legegyszerűbben úgy történik, hogy egy kis üvegesöbe helyezük el a tüt, arra vizet öntünk és láng felett 5—10 percig forraljuk. A forralás után a tüt abszolút alkoholba teszszük és ott hűtjük le az oltás pillanatáig.

A legfontosabb dolog maga az oltás. A beteg az oltó asztalra fekszik, mellkasa és hasa szabadon van. Most az oltandó bőrfelületet szigorúan, sebészi módon, letisztítjuk, úgyszintén az orvos kezét is. A teljesen dezinficiált feeskendőbe most felszívjuk a szérumot, melynek kis dugóval és e körül légmentesen parafinnal elzárt (már tíres) üvegei a képen láthatók is. Egy üveget csak egyszer szabad használni, még ha a benne levő szérum nem szükséges is az egyszeri oltáshoz, nehogy a már kinyitott üveg tartalma elromoljék.

Az oltóüveg deszinficiálása.

A TÜDŐVÉSZ GYÓGYÍTÁSA SZÉRUM-OLTÁSSAL.

A LÉLEGZÉS VIZSGÁLATA PHONENDOSKOPPAL.

TESTSULYMÉRÉS.

Az oltás felváltva a jobb és a bal oldalon történik és pedig úgy, hogy az orvos (a mint az a képen is kivehető) a bőrön ránczot emel és ebbe a ránczba a tű segítségével a szérumot befecskendí. Érzékeny egyéneknél a szúrás helyét is érzékteleníteni szokták, de ezt rendszeren elhagyjuk, mert az egész oltás egy tűszúrásnál nagyobb fájdalmakat nem okoz. A szúrás helyét kis tapasztalással zárjuk el.

Az oltásokhoz a betegek az intézetbe (Lövöldetér 4.) bejárnak; utána bármilyen munkát végezhetnek, napi foglalatosságukban zavarva, családjuk, munkakörükben kiszakítva nincsenek. Az intézet helyiségeit még a betegek várószobája és az orvosi rendelőhelyiség egészíti ki.

A Marmorek-féle szérumoltások eredményei felől napról-napra érkeznek a közlések, a melyek egyértelműleg azt vallják, hogy általa sikeresen küzdhetünk a tüdővész bacillusa ellen. Természetesen ez a küzdelem annál eredményesebb,

minél korábban kezdjük az eljárást és minél edzettebb a beteg teste. A test edzése és fejlesztése és ha már a baj beállott, a segély forrásának rögtön igénybe vétele az oltás sikerének legfőbb előmozdító.

EGYVELEG.

* **A Szahara sivatagban levő oázisokat** francia teleptényesek a kormány segítségével évről-évre bővítik. Az oázisokon füge, narancs és citrom terem, melyeket mindenki tetszése szerint szedhet. Friss ivóvíz bőven van. Decembertől márciusig a fák alatt búzát, árpat és finom illatú dohányt termesztnek. Az ültetvényeket a nap sugarai ellen nagy pálma-lugasok óvják meg, melyek nélkül még a legjobb gondozás mellett sem gyarapodnának. A rómaiak hajdan a Szaharában több várost alapítottak, de ezek helyét ma már csak faltöredékek jelzik.

* **Arany és ezüst.** Tíz év óta a föld gyomrából évenként átlag 95 ezer kilogramm aranyat és 520 kilogramm ezüstöt ásnak ki. Valamint a dél-amerikai ezüstbányák termelése az ezüst értékét és árát néhány év alatt huszonöt százalékkal leszállította, úgy azon esetre, ha a dél-afrikai aranybányák termelése az eddigi arányban halad, az arany értéke valószínűleg szintén tetemesen alább fog szállni.

* **Ezelőtt száz évvel** Európa egész gyapjuszükségletét maga fedezhette. Most azonban már évenként 600 millió korona értékű gyapjút szállítanak Ausztráliából, Dél-Afrikából és Éjszak-Indiából Európába.

* **Franciaország összes állami bevételeinek** 35 százalékát hadseregére fordítja.

* **Egy elsőrendű atlanti-gőzhajó** tűzhelyeit 120 fűtő kezeli.

* **A kigyó** szemében vagy álomban, elevenen vagy halva, mindig nyitva van. Ez pedig onnan van, mivel a kigyónak nincsenek szempillái a szemét egy erős hátya védi meg, melyet vedlőskor elveszít.

A BETEG KÖPÉTÉNEK VIZSGÁLATA GÓRCSSÓVEL.

A BETEG BEOLTÁSA SZÉRUMMAL.

A TÜDŐVÉSZ GYÓGYÍTÁSA SZÉRUM-OLTÁSSAL.

VAS GERESEN.

EMLEKTÁBLA VAS GERESEN SZÜLŐHÁZÁN.

A tolnamegyei Fürgedi pusztán június 19-én kegyeletos irodalmi ünnep folyt le: emléktáblával jelölték meg azt a házat, mely ma is, mint nyolcvan évvel ezelőtt volt, gazdatiszti lak, a melyben 1823-ban Radákóvics József született, a ki az irodalomban Vas Gereben írói nevén ismeretes, s még ma is népszerű, a negyvennyolc előtti idők magyar vidéki életet jellemzően rajzoló regényei és korrajzai révén. Az ünnepélyen a kormány képviselője mellett irodalmi társulatunk is képviseltették magukat. Az ünnep rendezését az «Országos Irodalmi Szövetség» és a székesfehérvári Vörösmartykór intézték, a szövetség részéről Pekár Gyula orsz. képviselő, alelnök, Szundy Károly főtűtő, a Vörösmartykór részéről főleg Vértessy József, a kör igazgató-elnöke és Vértessy József tanár.

Az emléktáblának egy kis története van. Vas Gereben, a ki 1868. január 26-án Bécsben hirtelen meghalt, ott a währingi temetőben helyezték sírba. Ezt a temetőt már a nyolcvanas években a bécsi hatóság lezárta s elhatározta feloszlását. Hogy Vas Gereben hamvai valami közös sírba ne kerüljenek, néhány magyar író Lévay Imre, későbbi piarista tartományi főnök felszólalására bizottságot alakított, mely elhatározta, hogy közadakozásból hazahozatja a hamvakat és Vas Gereben szülőházát emléktáblával jelöli meg. A főváros főlájlottja a sírhelyet; a közlekedési miniszter elrendelte, hogy a hamvakat tartalmazó koporsót Brucktól ingyen hozza az államvasut. A bécsi egyetem magyar ifjúsága vállalta el, hogy a bécsi temetés előkészületeit intézni fogja. A bizottság előadója és a mozgalom fővezetője a már azóta elhunyt dr. Váli Béla volt, Vas Gereben életrajzában írója; elnöke néhai Fenyvessy Ferenc országgyűlési képviselő, későbbi veszprémi főispán; tagjai:

Lévay Mihály, Kirsovics József (a kik szintén elhaltak), Kanyurszky György és Sziklay János Budapesten; Bécsben Nyári Sándor, jelenleg az orsz. képtár őre, Sgalitzer (most Ságodi) Gyula budapesti ügyvéd. A hamvakat 1885 január 18-án exhumálták Bécsben s ünnepélyes temetési menetben vitték a vasutra; Budapesten óriási közönség jelenlétében január 25-én temették. Ez alkalommal Vadnai Károly mondott a sírnál beszédet. Sírkövet Vas Gerebennek akkor még életben levő Jolán leánya, Aron Lászlóné állíttatott. Elkészült az emlék is, melyet ideiglenesen Enyingen tettek le gondosan becsomagolva; de Váli közbejött súlyos betegsége, majd halála miatt ügyszólván feledésbe került, a míg Vértessy József egy hírlapi felszólalása egyik székesfehérvári lapban elő nem idézte a homályból.

Most június 19-én a fürgedi ünnepen a környék értelmisége mellett messze községek népe is részt vett festői ünnepi öltözetben. A nép számára külön népiünnepet rendeztek, míg a meghívott vendégek, a kik 114 kocsin vonultak be a vasuti állomásra, Lamm Mór birtokos és nagybérő kastélyában találtak vendégszerető fogadtatásra. A kormányt Molnár Viktor miniszteri tanácsos képviselte.

Az egyszerű gazdatiszti lak a majornban, a park közepette áll. Homlokfalába van illesztve az emléktábla, melyet nemzeti színű lepel tart; körülötte az Akadémia, a budapesti újságírók egyesülete, az országos irodalmi szövetség és a Nemzeti Színház babékoszortú. A szomszéd vármegyéket báró Fidh Pál fehérmegyési és

Vas Gereben szülőháza Fürgeden, az emléktáblával.

Kolossváry József veszprémi főispán képviselte. A vendégeket a vasutnál Tolnavármegye nevében Seiwald Mór főtűtő fogadta.

A leleplezési ünnepet a székesfehérvári délvasúti dalkör nyitotta meg. Azután Vértessy József, a székesfehérvári Vörösmartykór igazgatója elmondta az emléktábla beillesztésének előzményeit, majd Rákosi Jenő nagyszabású beszédben jellemezte Vas Gereben. Földes Imre alkalmi ódáját szavalta s Pekár Gyula, a szövetség alelnöke rekesztette be lelkes beszéd a szép ünnepet. Beszélt még Prém József a Petőfi-Társaság nevében, végül Rátkay László, a kerület képviselője. Rákosi Jenő a hivatalos ünnep előtt a nép közé elegetve, egyszerű, népies előadásban az odasereglett falusi népek is elmagyarázta az ünnep jelentőségét.

A leleplezési ünnepet két óraker a kastély parkjának árnyas fái között 200 terítékű lakoma követte. Számos lelkes felköszöntő fűszerezte a

hangulatot. Részt vett benne a 84 éves, most már nyugalmában élő Czetti Mihály gazda is, a ki játszópartja volt a kis Radákóvicsnak, kit nem egyszer jól megvert, a mint azt dicsekedve beszélt. Minthogy azt, a ki valakit elver, a Dunántúl több vidékén tréfásan az illető keresztapjának is szokták nevezni, az öreg maga is úgy mondta, hogy ő volt Vas Gereben keresztapja. Ebből az a téves hit keletkezett, hogy valóban keresztapja Vas Gerebennek. A keresztlevél is mást mond; de Czetti Mihály azért sem lehetett volna keresztapja Vas Gerebennek, mert a mikor az utóbbi született, csak három éves kis fiú volt.

A míg az asztalnál a felköszöntők folytak: künn a park előtt felállított sátrak és laczkonyhák táborában, százsakra menő szekerek gyűrűjében hangos vidámsággal mulatott a nép. Kéthárom ezer ember vigadott, játszott, táncolt három cigánybanda nótája mellett. Vas Gereben írói jelleméhez és emlékéhez illő színes kép volt e népies mulatság.

JOVANOVIĆS JÁNOS SZERB KÖLTŐ TEMETÉSE.

Kamenicza — a gróf Karácsonyiak birtoka — Szerémmegyének egy a Duna mentén kieső fekvő kis faluja az árnyékos Fruska-Gora hegyléc tövében. E kis falu egy szélső mellék-utczájában, egyszerű parasztházacskában, mely saját tulajdona volt, élte végső napjait a szerbek legjelesebb és legkedveltebb poétája, Zmaj-Jovanovic János, visszavonulva a világ zajától.

A Fruska-Gora hegység nyugvó helyét adott a Sztrazsilo hegyen Radicevics Brankónak, a szerb omladina költőjének; a beosini zárda templom-udvarában nyugszik Grcsics Milenko szerb költő, a ki oly szépen és meghatóan énekelt és regélt a szeremi hegyek és erdők magányáról — és június 17-ikén felhantolták Kamenicza kis temetőjében Jovanovic János egyszerű sírját. Nem sokára, már talán a jövő tavaszkor, a szerb «Gülbaba» sírján egész rózsáskert fog virulni, jelölül annak, hogy itt nyugszik az a költő, a ki a szerb Parnasszust beültette örökké illatozó rózsákkal: szebbnél-szebb énekeivel.

Zmaj-Jovanovic János volt a szerbek legnagyobb lyrikusa, az ő puritán, egyszerű egyéniségében találkozott a szerbek szeretetével a magyarok tiszteletével. Emléke fennmaradt 55 évre terjedő irodalmi működésében.

Jovanovic költői hírnevének hódolt június 17-én Kamenicza falu keskeny utcáin a megszüröl idesereglett nagy sokaság: tudósok, költők, írók, papok, polgárok, asszonyok, leányok, gyermekek — oly nagy gyászoló tömeg, a mekkorát még nem látott Kamenicza. Itt volt a közeli Újvidéknek és Karlóczának összes szerb intelligenciája, képviselvén a hazai szerbek kulturintézetét. Egy külön nagy hajó hozott Belgrádból vagy ötszáz embert, a kikhez csatlakoztak útközben még a versecziek, panosvaiak és zimonyiak. Itt voltak a szomszédos bácsmegeyi nagyobb helységekből az összes szerb vezérek.

A gyászoló nagy tömegben ott voltak: Beöthy Zsolt, a Kisfaludy-Társaság elnöke Budapestről, Hadzsics Antal, a szerb Maticza

Pekár Gyula beszédet mond az emléktábla leleplezésekor.

Rátkay László beszédet mond az emléktábla leleplezése után.

Molnár Viktor, Czetti Mihály, Kolossváry főispán, Földes Imre és Szundy Károly.

A VAS GERESEN FÜRGEDEI SZÜLŐHÁZÁN ELHELYEZETT EMLÉKTÁBLA LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE. — Palácsy Miklós amatőr fővétel.

A MAGYAR BIKA AZ ARENÁBAN.

Az izgalmas látványosságok sorozatának, a melyet a nálunk vendégszereplő spanyol bikaviadorok rendeznek, érdekes és új változatát mutatják be szombat. Az arena porondjára kergetik a magyar bikát, a puszták félelmetes óriását, hogy rettenetes haragjával és halálos erejű öklésével megmérkőzzék az emberi ügyeskedés. Eddig páratlan sport-újdonosság lesz ez a várakozással telve néz elébe a nagyközönség és a szakértők egyaránt.

Több magyar földesúr felajánlotta gulyáinak leg-mérgesebb bikáit. Első sorban báró *Sennyey István*, az ismert tenyésztő, kinek híres gulyában a magyar fajbika gyönyörű példányai vannak. Báró *Sennyey* kiválasztotta két legszebb bikáját s ezeket felajánlotta a viadalok számára. Az egyik nyolcz méter-mázsás, előre szegzett szarvú, vad tekintetű óriás, szimentháli fajta: a «*Gyémánt*». A másik szinmagyar, igazi pusztá nevelte, hatalmas szarvakkal, hó-fehér testtel: a «*Betyár*».

Képeinken bemutatjuk ezt a két bikát. Nevezetes szerepük lesz: elsőül lépnek a magyar bikák közül a tornajáték porondjára, megküzdni az emberrel. A külföld azon részein, hol a bikaviadal nagyobb jelentőséggel bír a lövésznyél s minden egyéb sportnál, különös érdeklődéssel várják ezt az első «föllépést». A mi híres bikáink, a melyekről legújabb hírek kerülnék a haza határain túl, még soha sem mérköztek zárt körben, csirkuszi látványként viadorokkal. Spanyolországból és Franciaországból erre az alkalomra számos érdeklődő jó hozzánk, látni azt a küzdelmet, a melyet e félelmetes óriásokkal vívnak az ő matadorok.

De van is ok erre a kíváncsiságra. Pusztá látásra is, a csorda közepén, szelíd békességében is hatalmas kép a magyar bika. Hát még ha felingerlik! Tomboló fenevadná lesz; bizony nem játékra termelt jószág.

Sennyey báró két bikája ebből a fajtából való. A mi vendég toreadoraink maguk is kíváncsi türelmetlenséggel néznek a velők való mérkőzés elé. Sejtik, hogy olyan harcz lesz ez, melynek kimenetele nagyon kétes. Vajjon harczképes lesz-e igazán a magyar bika? Nem lesz-e merőben tehetetlen játékszer az emberi fúrhangos fűrgéssel szemben? Avagy nem mutatkozik-e még veszedelmesebb ellenfélnek, mint a spanyol bika? Mindez olyan kérdés, a mire majd csak a viadalok eredménye ad feleletet.

NYÁRI DIVAT.

Csupa derű, csupa szín a divat ilyenkor. A meleg évszak megköveteli a lengeséget és a nők szép-érzéke azt a bájos szinópát. Közeleg az idő, a mikor már sokan szerte szednek a fűdők és nyaralók hús árnyékába s ott szinte természetellenesnek tűnnék föl, ha a nők komoran öltözének. Az ősze lombok és a virágzó természet közepette a gyász jelenek tekintit azt, a mi a városok kőfalai között mindig a legelegánsabb: a sötét ruhát.

Mint már esztendőnk óta, ez idén is a fehér szín lesz a legkedveltebb. Ez a dískert viselő annyira megnyerte a nők pártolását, hogy tőle megválni nem akarnak. Csaknem minden kornak és minden alkalomnak megfelelő; viruló gyermekleány és őshajú matróna egyaránt viselheti; ünnepélyes alkalomnak pedig a fehér ruhánál jobban más nem felel meg.

A kabátos, fehér gypjuszövetből szabott ruhák mellett nagyon kedvelik a mosószövetekből készültet is. Moll, battisz és línó ezeknek szöveteje, többnyire csipkével dúsan áttörve. A csipke ma olyan nélkülözhetetlen kellék, hogy szinte ridegnek tűnik föl minden nyári ruha, a melyen nem libben meg ez a pókhálódísz. A vászonruhákhoz vastag, szinte domborművű csipkéket divatosak, a vékony szövetekhez a finom minőségűek. Keresztül-kasul, egész mintákban öltik a csipkéket a szövetbe, koczka, csik és kerek ívek egyaránt kedveltek.

Az alkak csaknem kivétel nélkül berakottak. Főnt simán le vannak tűzve a ráncok, míg alul hullámosan elszabadul a bőségük. A fodrok most is a legtöbbször úgy illeszkednek, még pedig sűrű, egymáshoz illesztett redőzettel. A derekak még dudorosak, de leginkább magas övekkel készülnek. Ezek az övek olyan magasak és hegyesek, hogy mindig feljebb tolják a dudort, sőt lassanként teljesen el fogják temetni. Ez ismét a sima, feszes derekak divatját jelentené. A mennyire előnyös viselőt kerül ezekből karosú hölgyek számára, ég úgy sajnálni lehet a kényelem szempontjából oly kellemes, bő derekak eltűnését. Most még csak az elején vagyunk, de egy-két év múlva már el fogja érni ezt a czélját a divat.

A kalapok formája rendkívül változatos. Viselnek széles és keskeny, magas és alacsony karimájú kalapot; némelyik kétrét át van hajtva, másik oldalt felcsapva. A színek is különbözőek. Divatos a piros, buzakék és tompezellő kalap. Csaknem minden ruhához más kell. A fehér ruhákhoz különösen a buzakék és zöld illik remekül, valamint természet-

sen a fehér is. A kalapok díszét csaknem kivétel nélkül virág, sok virág adja. Ennek megválasztásánál ki-ki saját egyéni ízlése szerint határozhat és kedvező virágát viselheti. Egész koszorúk övezik a mai kalapokat és az archoz, a karima alá is apró bokrótták simulnak.

Mai képeinken néhány jellegzetes típusát mutatjuk be a nyári divatnak. A három blúz a lengeséget képviseli, valamennyi nagy gallérral van ellátva. Az elsőnek sima, fehér línó s szöveteje, pettyes mollaállal, melybe sűrűn öltötték bele a keskeny csipkebetéteket. Elöl egyenesen, színes szalagot fűznek az egyikbe, míg a végére fehér rojtot varrnak. Az úja bő, elől pettyes mollaállal és fodrokkal. A második blúz sima, fehér battiszból készült. Széles gallérjába levélmintás csipke van a redők közé öltve, még pedig kettős sorban. Közbe szegélyek és tűzés-sávok. Az úja dudoros, csipkés szegél-vel. A harmadik blúz is battiszból van. Hegyes gallérja négyzeresesen betétekkel áttörött, a nyaknál sokszoros tűzéssel, mely oldalt három gombbal csukódik. Az úja kettős, a felső lebleny alatt bő dudor, mindkettő betétekkel dúsan áttörött.

Két ruhánk világos, selymes grenadineből készült, abból a kedvelt szöveteiből, mely ma az elegáns látogatóruháknak csaknem kizárólagos szövete. Legfőbb dísz a himzés, a mely ma ép oly nélkülözhetetlen. Az első sárgásbarna színű, alól színes fodrokkal, melyet ugyanolyan selymtűzések szelkenek az alja. Elöl egy külön, egyenes rész van, berakott ráncokkal. Főnt vékony szegélyekbe van tűzve a szövet és ez egy sima részt képez. A derek kissé dudoros, elől ívoir crepe de Chine betéttel, mely fölé sötétzöld bársony nyakkendőt bogoztak. Az öt sötétzöld bársonyszalagból készült. A nyaknál sárgás himzésdísz, körülötte apró szegélyek. Az újon magas kézelő, rövid dudor és csipkés fodor.

A másik ruha halványkék grenadineből készült. Az alján kettős fodor, a csipkén sok huzás. A derek dudoros, egész vállrész és felső uja aprón és sűrűn behuzott. Közben keskeny, kék selyempaszományok vannak. A gallér sárgás csipkéből van, körülötte két gombokkal levarrott pánt, mely a dudorra lefut. Elöl dús csipkesüngők és az ujakon ugyanilyen kezelek. Halványkék selyemöv.

E toilették mind Monaszterly és Kuzmik utódaik mütermében készültek s a nyári divat legelő-gyásabb mintái közé tartoznak. S. Bella.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Medgyes Lajos költeményei. Medgyes Lajos (1817—1894) egykor, a negyvenes évek vége felé, de különösen a szabadságharcz után kedvelt és népszerű költő volt, kivált az erdélyi közönség részéről talált méltánylatra. Erdélyi ember volt, életét úgyszólván teljesen Erdélyben töltötte, mint a régi Kóvárvárdeki szülőtte, mint maros-vásárhelyi diák s később mint 1844-től haláláig deési református lelkész. Családi hagyományai is Erdélyhez kötődtek, ősi székely családból származott. A költészetet nagy kedvvel űzte diákkorától a hetvenes évek végéig, a mikor öregező kora s talán a viszonyok is az irodalmi ízlés változása is végkép elhallgattatta.

JOVANOVICS JÁNOS LAKÓHÁZA KAMENICZÁN, A HÓL MEGHALT.

Költői működését a Bajza-iskola hatása alatt kezdte, epedő, lágy szerelmi versekkel s szónokias páthoszu hazafias ódkkal. Ez a módor, kivált a szerelmi versekben nem egészen illett kissé darabos egyéniségéhez, a Bajza formatókijét sem tudta teljesen elsajátítani, mégse bírt soha végkép szakítani azzal a hanggal, melyet ifjúkorában megüött. Költői lélek volt, az élet kisebb-nagyobb benyomásai erős visszhangot keltettek lelkében s ha élete nem folyik le magányosságban, az irodalmi élet hullámszáraitól elzárkózottan, bizonyára többre is vitte volna. A siker, melyet elért, így is jelentékeny. Szerelmi lírájában sok a melegség, néha a szenvedélynek erőteljesebb hangját is meg tudja szólaltatni, közvetlenségét pedig előtör a formával való küzdelme mögül is. Hazafias költésze a forradalom utáni szomorú időkben nyert lendületet. Erős, tűzes hazafi volt, hazafias magatartásáért börtönt is szenvedett s költeményeiben sokszor a művészet rovására is érvényesül a honfűl elkeseredés és harag. Az akkori idők keserű hangulata sugallta verseit, nagy részüknek aktuális események adták meg az alkalmát s ezért hatásuk ma már nem oly közvetlen, mint egykor volt. Bizonyos nyers erő azonban legtöbb hazafias versében érezhető, bizonysgául annak, hogy gyökerük csakugyan a költő szívében volt. Legkevesebb epikai kísérletei, rövid történelmi verses előbeszélései sikerültek, nem volt meg benne sem a jellemalkotás, sem az érdekes elbeszélés adománya. Néhány genre-költésben azonban van humor és a jellemző vonások iránti érzék. Medgyes költői munkáit most jókora kötetben kegyeletes kézzel összegyűjtve kiadta fia. A könyvet, mely a mult század közepében nálunk dívott irodalmi törekvés értékes és tartalmas emléke, bizonyára érdeklődéssel fogadják azok, a kiknek rokonszenves figyelme nem szorítkozik csupán a mai nap irodalmi termelésére, hanem a közelmúlt ízlését is méltányolni tudják. Versényi György terjedelmes életrajzi bevezetéssel látta el a kötetet, melyben baráti melegséggel méltányolja Medgyes irodalmi pályáját; függelékül pedig azt az emlékbeszédét csatolta hozzá, melyet ugyancsak ő az Erdélyi Irodalmi Társaságban tartott Medgyesről. A költő arcképeivel is díszített, több mint negyedfél száz oldalas kötetből, mely Brassóban jelent meg, a következőket közöljük mutatványul:

A magyar leányok a forradalom után.
(1854.)
Az eltépett koszorúból
Fennmaradt gyémánt virágok,
Magyarország szép leányi!
Szűz pártáknak kikre vártok?
Mondjátok meg, kikre vártok?!

Cserlevél rezg fűrtötökben,
Gyászfűnyollal eltkartant;
A hősokeket gyászoljátok,
Kik elhulltak véres harczban,
A hazáért véres harczban!

Lánccs lakattal felcsatolva
Karatokon vas perecz van;
Drága gyöngyös arany helyett
Ez tartjátok most divatban,
A szent rabokért divatban!

Fából készült mellőt hordtok,
Kik smaragdot viseltek?
Szent ereklyék a vészfűkből,
Hol kimitáltak a vezéreket,
A dicős magyar vezéreket!

Hogyha víg arcz jön elétek,
Vagy ha jó a fény öltönye:
Könnny szökik fel szemetekbe,
Honleányi bánat könnye
Lelki gyásznak méla könnye!

Mért is nektek vigalom most? !
Mért is nektek fényes ékszer? !
Bűban, gyászban szebbek vagytok,
Szebbek vagytok ti ezerszer,
Az anygaloknál ezerszer!

Magyarország szép leányi,
Örvögyen maradt leányok!
A honért elhullott hősök,
Áldva néznek titeket,
Az egekben titeket!

A «Nagy Képes Világtörténet» VI. kötetét megjelent, sorrenden kívül: a XI-ik kötet után, mivel

JOVANOVICS JÁNOS TEMETÉSE KAMENICZÁN.

Singer József fényképe

a kire a szerkesztőség a VI. kötet megírását bizta, betegsége miatt nem végezhetette a munkát. A most megjelent kötetet ketten írták: dr. *Csuday Jenő* és dr. *Schönher Gyula*. A kötet bonnyolult átmeneti kort tárgyal, a XIV. és XV. századot, a renaissance-kort, midőn a középkori intézmények bomlani kezdtek s az újkorok még nem alakultak ki. Ezt a rendkívül bőséges anyagot kimerítőleg, könnyen áttekinthetőleg dolgozta fel *Csuday Jenő*, míg *Schönher Gyula* az Anjouk és Mátyás király korát írta meg, a melyeket különben monografiákban már régebben ismertettek. A kötetet egy összefoglalás zárja be, melyet a vállalat szerkesztője, dr. *Marczali Henrik* írt. Mint a többi kötetekben, úgy ebben is sok művészi kiviteli s gondosan megválogatott kép és képek tábla van, köztük számos magyar vonatkozású, pl. a Hunyadiak czimerlevele, Mátyás király trónkártyája és breviáriumának kezdő lapja, valamint annak az eddig ismeretlen levélnek hasonmása, melyben II. Ulászló elbeszéli a pápának a porlázadás történetét. Csataképeket, városképeket, arcképeket szintén igen érdekeseket közöl a kötet, részben színes nyomtatban. Az egész nagy vállalatból már csak az utolsó: XII-ik kötet van hátra, melylyel aztán befejezést nyer az évek előtt megindított sorozat és irodalmunk egy valóban tekintélyes történelmi munkával lesz gazdagabb, mely nemcsak a szakbeli tudósokat érdekelteti, hanem mint szinte nélkülözhetetlen munka, minden műveltség család könyvtárában méltán helyet találhat. Egyes kötet ára 16 korona, de az egész mű részletfizetésre is kapható a Franklin-Társulatnál, valamint a Révai testvérek részvénytársulatnál.

A naptól fölmelegedő sóstavak. (Szóváta me'gorforró sóstavai.) Írta *Kalocsinszky Sándor*. Világ-hirre kaptak újban a Maros-Torda megyében levő sóstavak, melyek egyikének felszínén csak olyan a víz melegsége, mint a környező levegőé, de már alig másfél méter mélységben a tojás is megfőne benne, míg a nagyobb mélységekben ismét hidegebb lesz a víz. Ezen jelenség okát a szerző a sósvíz összegyűjtő képességében keresi, a mit érdekes fejezetet fűzött. A fűzet a Természettudományi Társulat kiadásában jelent meg, ára 50 fillér.

A szusz, Szabó Endre humorisztikus regénye, mely a magyar életből ad mulatságos rajzot, most második kiadásban jelent meg; ára egy korona.

Lampérth Géza «Elmúlt idők» című ifjúsági elbeszélés-gyűjteményének második sorozata jelent meg a Singer és Wolfner cég kiadásában a «Filléres Könyvtár» című vállalatban. Negyvennyolcz lapon nyolcz rövid elbeszélés, valamennyi történelmi tárgyú s hazafias tartalmú; szép előadásúknál, kifejező, tiszta magyarságúknál fogva igen alkalmas olvasmányok az ifjúság számára. A csinos kiállítású kötet ára 50 fillér.

Vörösmarty Mihály és Székesfehérvár czím-mel dr. *Füst Aladár* kiadta egy kis füzetben egy iskolai ünnepélyen tartott felolvasását, melyben azt a hatást vözlöli, melyet ott töltött gyermek s ifju-

kora révén Székesfehérvár és vidéke Vörösmarty lelkére tett. A füzetke Székesfehérvárt jelent meg. «Damjanich János élete és szemelvények nejéhez intézett leveleiből» és «Az aradi tizenhárom» czímen két könyv jelent meg *Hannay Ödöntől*; mindkettő a «Budapesti Hírlap» kiadásában. Az előbbi Damjanich életét és lelki világát állítja elénk, a másik bővített második kiadása szerző egy régebben megjelent második kiadása szerző egy régebben megjelent ismeretéhez. Könnyed előadásban vannak írva s magukon viselik annak a lelkesedésnek nyomait, melyekkel a szerző tárgyai iránt viseltetett.

Ezer francia-magyar példabeszédet gyűjtött össze s adott ki egy füzetben *Köbcs Ferenc* nyugtanfelügyelő. Minden francia példabeszéd, közmondás mellett ott van a magyar fordítás; különösen a tanuló ifjúság veheti hasznát a sok tekintetű összeállított füzeteké, mely a «Brassói Lapok» kiadóhivatalában kapható 60 fillér áron.

A Nemzeti Színház a most bezárult színházi évről részletes kimutatást tett közzé. A mult év augusztus havától a mostani év június 15-ig a bevétel 622,254 korona, 40,000 koronával több a mult játékév bevételénél. Tartottak 286 estét és 45 délutáni, összesen 321 előadást. A 286 est előadásból 148 előadásban eredeti színművek és 138 előadásban idegen színművek kerültek színre. Színre került összesen 23 új darab, ezek között eredeti 15; külföldi 8; új bemutatással 5 színművet játszottak.

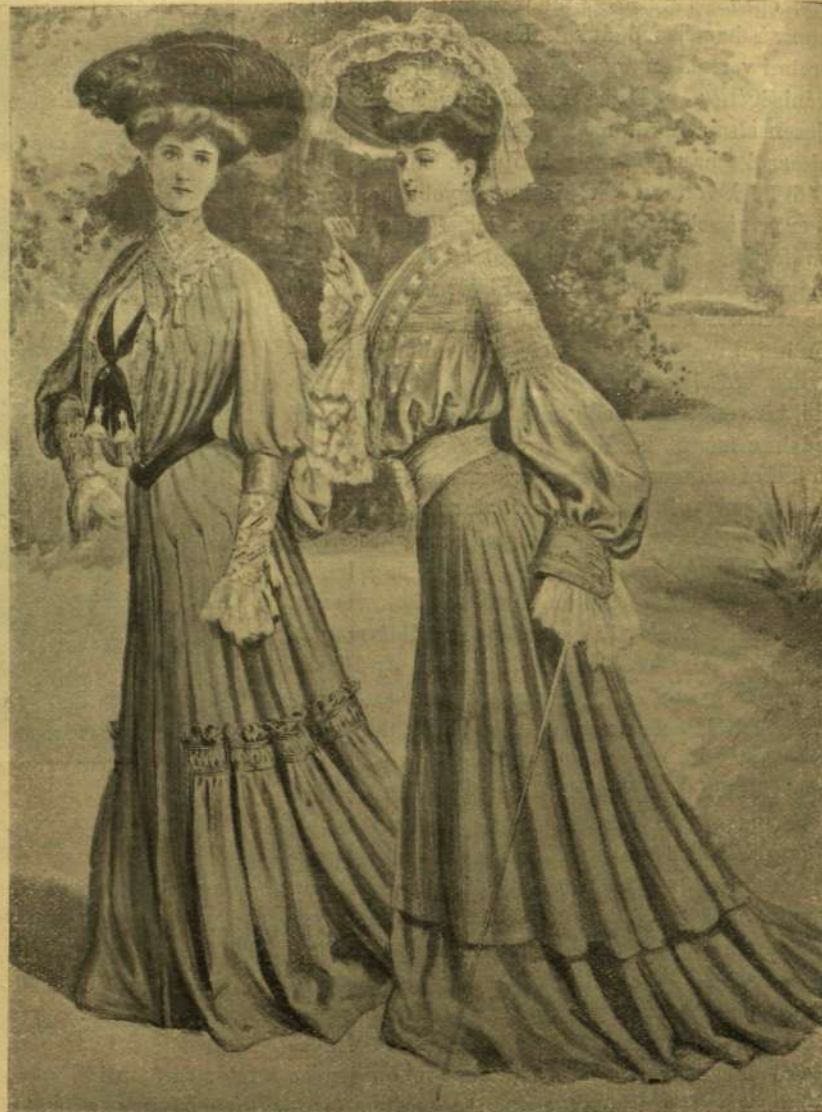
KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia június 20-án tartotta utolsó ülését a nyári szünet előtt. Előbb a III. osztály ülésezett, nyomban utána teljes ülés volt.

A III. osztály ülését, a melyen *Thán Károly* elnököl, *Schafarik* Ferenc levelező tag széköfoglaló értekezése nyitotta meg. «A szepes-gömöri érc-hegység ismertetéséhez» czímen. Már az Arpád- királyok korában, a tatárjárás előtt, ezüstöt bányásztak a szepes-gömöri hegyekből, utóbb aztán gazdag vasbányákat nyitottak méhükben. Geológiai szempontokból azonban csak a mult század dereka táján kezdtek kutatni. *Schafarik* most mikroszkopikus és vegyelemzési kutatások alapján kimutatta hogy a kőzetek kivált quaporfirók, porfiroidok és klasztoporfirók, tehát eruptív anyagok és csak kisebb részben üledékek: azaz agyag- és mészkőek. *Onodi* Adolf levelező tag *Entz* Bélával közösen készített életrajzi tanulmányát mutatta be kivatatosan: «A mandola nyelv-gyök és a garathám szaruképződéséről» czímen. *Auer* Henrik vendég dolgozatát: «A hidrogénidő képződéséről és az elektromos ívben» rövid kivataton *Hosvay* Lajos mutatta be. Néhány percznyi szünet után az összes ülés *Eötvös* Loránd nyitotta meg. *Goldziner* Ignác tett jelentést az Akadémiai nemzetközi szövetségének Londonban május 25—31-én tartott üléséről, melyen Akadémiánkat *Thán Károly* osztályelnök és *Goldziner* Ignác képviselték. Az Akadémia szövetsége legközelebbi ülését 1907-ben, Bécsben tartja. Végül *Szily* Kálmán fötitkár a folyó ügyeket tervezte elő, az elnök pedig jó nyári üdülést kívánt a tagoknak. A legközelebbi ülés október első hétfőjén lesz.

DIVATOS BLÚZOK.

NYÁRI SÉTARUHÁK.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

51-ik évfolyama.

A «*Vasárnapi Ujság*» évenként több mint 130 ivre terjed és több mint ezer képet közöl évenként, időnként színes mellékleteket is.

Mikszáth Kálmán kitünő írónk mint főmunkatárs működik a «*Vasárnapi Ujság*» szerkesztőségében s a vele kötött egyezség értelmében kizárólag a «*Vasárnapi Ujság*»-ba írja nagybecsű új szépirodalmi műveit: regényeit, elbeszéléseit.

A «*Vasárnapi Ujság*» «*Regénytár*» című heti mellékletében a legjelesebb hazai és külföldi regényíróktól közöl elbeszéléseket és regényeket képekkel, s mint családi lap kiterjeszkedik a női munkákra és divatra is.

A «*Vasárnapi Ujság*» társalapja, a most már 50-ik évfolyamába lépő «*Politikai Ujdonságok*» a hét eseményeit híven és részrehajlatlanul, kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg. A «*Politikai Ujdonságok*» előfizetői e lap mellett külön díj nélkül kapják a «*Világkrónika*» képes heti közlönyt és a «*Magyar Gazda*» című, havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes mellékletet.

A «*Világkrónika*» hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg és az általánosabb érdekű napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkekkel kívül rendszeren közöl nagyobb elbeszéléseket, regényeket, útirajzokat, úgyszintén mulattató kisebb közleményeket, stb.

Előfizetési föltételeink:

A «*Vasárnapi Ujság*» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona, egész évre 16 korona.

A «*Vasárnapi Ujság*», a «*Világkrónika*»-val negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér, egész évre 19 korona 20 fillér.

A «*Vasárnapi Ujság*» és «*Politikai Ujdonságok*», a «*Világkrónika*» és a «*Magyar Gazda*» mellékletekkel együtt: negyedévre 6 korona, félévre 12 korona, egész évre 24 korona.

Az előfizetések a «*Vasárnapi Ujság*» és «*Politikai Ujdonságok*» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

MI UJSÁG?

Báró Podmaniczky Frigyes 80-ik születésnapja alkalmából tisztelettel üdvözölték mindenfelől. Hosszú élete munkássága kezdetének már csak kevés az élő szemtanuja, de mindenki tudja, hogy az írta való nagybecsűtést az újabb nemzedék örökségül kapta. Az országgyűlési szabadelvű pártkör értekezletén gróf Tisza István miniszterelnök üdvözölte a párt régi elnökét. Az értekezlet tárgyát a miniszterelnök nem közölte báró Podmaniczkyval, mert ez nem volt más, mint az őz pártelnök üdvözlése.

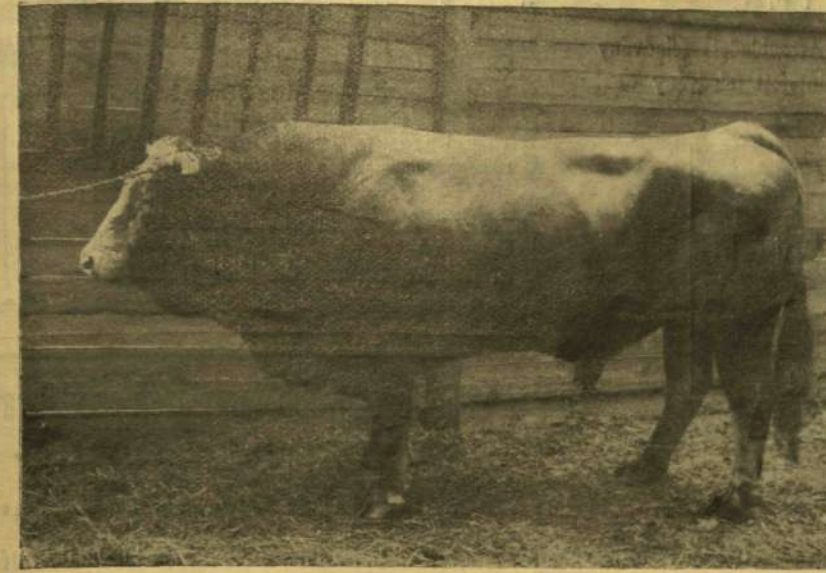
A párt tagjai június 20-ikán diszalmot nyújtottak át elnöküknek. A bronzal gazdagon díszített bőrkötésű album külső lapján ez van bevéve: «Országos szabadelvű párt-kör 1904. június 20.» Az albumban levő arcképet azoknak a miniszterelnöknek arcképe veszi körül, a kiknek kormányzása idejében az őz jubiláns elnöke volt a pártnak. A következő lapokon a szabadelvű párt tagjainak névaláírásai következnek az összes miniszterekkel, főispánokkal, stb. egyetemben. Az album átadásakor Apáthy Péter intézett Podmaniczky Frigyeshez néhány meleg szót, mire Dókus Ernő, a szabadelvű-párt igazgatója átadta a párt iatézó bizottságának és tisztikarának ajándékát, az albumot. Báró Podmaniczky Frigyes megindultan fogadta az ajándékot és őszinte szívből jövő köszönetet mondott érte. Az *Adria* biztosító társulat is, melynek magyarországi ügyeit báró Podmaniczky közel husz év óta vezeti, egész tisztikarával tisztelettel hivatalában s művészi hivatali üdvözlő iratot nyújtott át. A társulat vidéki osztályai is mind üdvözlőletet küldtek.

A Kossuth-mauzoleum. A kerepesi-uti temetőben javában dolgoznak a Kossuth-mauzoleum építésén; az alapozást befejezték és a külső falazat jó részét is. A fővárosi középítési igazgató ragaszkodik ahoz a föltételhez, hogy a mauzoleum külső része, a lépcsőzet, a szobordíszítés, a felső oszlop-csarnok a rajta nyugvó oroszállannal ez év novemberére elkészüljön, hogy halottak napján a közönség a mauzoleumot legálább külső befejezésben lássa. A tervezők, *Strobl* szobrász és *Gerster* műépítész elfogadták a kikötést s az esetre, ha az oroszállant novemberig nem tudnák bronzba öntetni, gipszmodell állítanak helyébe. A mauzoleum belsejét a jövő év végéig akarják befejezni.

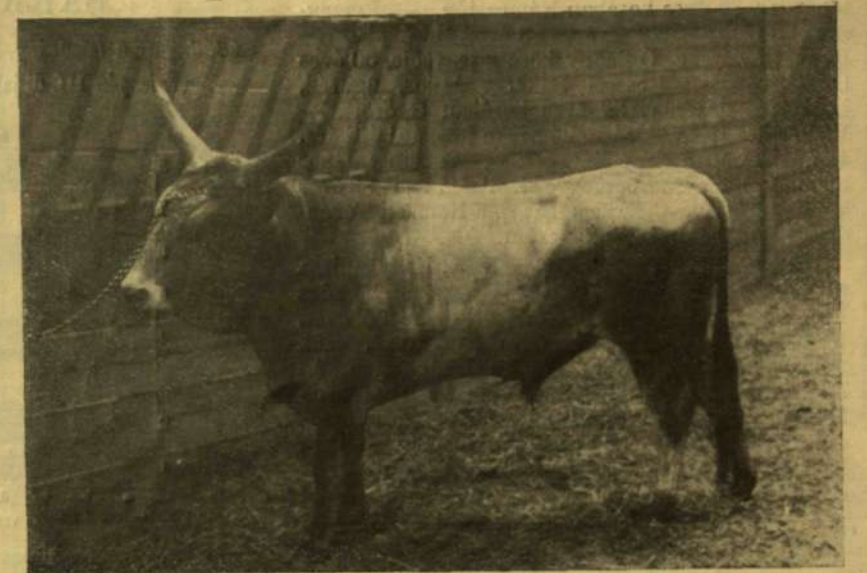
Gróf Andrassy Gyula szobra. Az országház déli homokzata előtt most állítják fel gróf Andrassy

Gyula lovasszobrát. Az oravicai szürke márványtalapzatot régen fölállították. A munkálatokat egy husz méter magas fabódében végzik. A főalakat már elhelyezték a talapzaton. Andrassy szép ménen ül, levett kalppal. A ló galopp-lépésben van s a szobor hetven métermázsás súlyát a mellő jobb és a hátsó bal láb tartja. A szobrot Róna József ércöntőjében öntötték. Hátra van még a talapzaton a díszítések és a két oldalba illesztendő érc domborművek keretének kifiragása. Az egyik dombormű az 1867-iki koronázást, a másik a berlini kongresszust tünteti föl. *Zala* György nem régiben fejezte be mintázását. Az ércbeöntés még hátra van. Össze valószínűleg egészen fölállítják az emlékművet, de csak a tavaszkor leplezik le.

Az István-úti szanatórium megnyitása. Fővárosunk egy minden tekintetben kiváló közegészségi intézménnyel lett gazdagabb, midőn június 22-én megnyitott az *István-úti szanatórium* és *vizgyógyintézet*. *Rózsaffy* Alajos rendőrfőorvos, *Dapsy* Viktor és *Szabó* Károly orvosok alapították meg az új intézményt, miután előbb alaposan tanulmányozták Európa legelsőrendű gyógytelepeit. Nevezetesen dr. *Szabó* Károly, a ki pár évig tartózkodott néhány nagyhríri intézetben, többek közt Nauheimban, s mint tanárságát is működött dr. *Lahman* mellett Drezdában, dr. *Ludwig* mellett Berlinben, dr. *Metzger* mellett Amsterdamban és dr. *Gedich* mellett Hágában s így alkalma volt eme világhíri speciálisták módszereivel alaposan megismerkedni és nagybecsű tapasztalatokat gyűjteni. Ezeket, — a mi a felszerelést, eszközöket, műszereket, stb. illeti, — érvényesítette is már az új szanatóriummal, melynek berendezése legfőképp az ő tervei szerint készült. Az elmebajosokon és ragályos kórokokban szenvedőkön kívül bármely más beteg, vagy üdülő helyet találhat itt s részesülhet a legkülönfélébb gyógyítási módokban, levén itt a vizgyógyintézetben kívül légfürdő, napfürdő, villamfürdő, svédorna, stb. is. Az egyes betegsőbbek kiváló izléssel és igen célszerűen vannak berendezve, mind a mellett jutányosak; s a férfi- és női társalgóban, olvasó- és zongorateremben, valamint a környező tágas parkban elegendő szórakozást találhatnak az ott lakók. A szanatórium pompás épülete — mely mellett egy kisebb épületben a szegényesorsú betegek nyerhetnek elhelyezést, — igen kedvező

Báró Sennyey Istvánnak páczeni birtokán nevelkedett «Gyémánt» nevű szimontali bikája, mely június 25-én került mérkőzésre.

Báró Sennyey Istvánnak páczeni birtokán nevelkedett «Betyár» nevű magyar bikája, mely június 26-án került mérkőzésre.

helyen emelkedik, az István-út és Hungária-körút sarkán, távol a főváros zajától, de mégis könnyen és hamar elérhető helyen, a mennyiben az állatkertbe közlekedő villamosokon gyorsan odajuthatni. A környezet szintén a legkedvezőbb, mindenféle kertek, fák, bokrok. Az ablakokból és erkélyekről pedig remek kilátás nyílik részint a történeti nevezetességű Rákosra, részint a budai hegyekre.

Az ünnepélyes megnyitáson számosan megjelentek a közellet, az orvosi kar, a saját kitinőségei közül. Ott voltak többek közt *Szell* Ignác és *Graenzstein* Béla államtitkárok, *Márkus* József főpolgármester, *Halmos* János polgármester, *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsos, *Schwarz*er Ottó és *Ketty* Károly udvari tanácsosok, *Korányi* Frigyes és *Müller* Kálmán főrendiházi tagok, *Rudnay* Béla főkapitány, *Vörös* László, *Janicsary* Sándor országos képviselők, *Dedek* *Crescens* Lajos pápai kamarás, *Réczey* Imre, *Angyán* Béla, *Niedermann* Gyula, stb. egyetemi tanárok, *Janny* Gyula, az Erzsébet-kórház, *Kuthy* Dezső, az Erzsébet-szanatórium igazgatója és még sokan mások. Mindnyájan, de kivált az orvosi szaktekintélyek, teljes elismeréssel nyilatkoztak a főváros ezen új, hűzágató közegészségi intézményéről.

A budapesti evang. főgimnázium június 18-án, az értekezési vizsgálatok befejezése után elbűcsözött Deák-téri épületétől. Az őzre már készen lesz a városligeti fasorban a díszes új épület, a templommal együtt. A Deák-téren százhuszonhét év óta van temploma és iskolája az evangélikusoknak. Az épületet a hatvanas években egészítették ki és a sütő-utcai rész épen azon a helyen áll, a hol Pest régi bástyája volt. Ennek egyik maradványát az akkori építkezéseknél bontották le.

Házasság. Khuen-Héderváry Károly gróf, a király személye körüli miniszter, családi jelentést tett közzé, mely szerint unokahuga, *Zichy* Angéla grófkisasszony, néhai *Zichy* Zsigmond gróf kamarás és néhai neje, szül. *Khuen* Alice grófnő leánya legközelebb házasságot köt *Solymossy* Ödön báró tartalékos honvédhuzárhadnagy, a főrendiház tagja, jelenleg országgyűlési képviselővel, néhai *Solymossy* László báró volt főrendiházi tag és özvegye, szül. *Horváth* Teréz fiával.

Kubelik hegedűművész családja öröme. *Kubelik* Jánt, a nagyhríri cseh hegedűművészt, ki *Szell* Farkas debreczeni kir. táblai tanácselnök és történetirő leányát vette feleségül, családi öröm érte a legközelebbi napokban. Felesége *Szell* Marianna Kolinban két iker lánykának adott életet. Az anya és a gyermekek jó egészségnél örvendenek.

Siketnémák felvétele. A siketnémák szegedi intézetébe nemre, vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül 7—12 éves siketnémák vétetnek fel. A felvétel iránti kérvények az intézet felügyelőbizottságához küldendők be; mellékletek: keresztlevél, orvosi és hatósági bizonyítvány. Bővebb felvilágosítást az intézet igazgatósága ad.

HALÁLOZÁS.

Nógrádi Szontagh Pál főrendiházi tagot nagy részvét közt temették el Horpácson, június 17-ikén. A gyászszertartáson a többi közt részt vettek: gróf *Degenfeld* Lajos, *Laszkary* Gyula, *Sréter* Alfréd képviselő, *Kafka* László és *Horváth* Emil miniszteri tanácsosok, azonkívül számos küldöttség, Balassa város képviselői és a vármegye küldöttei, Nagy Mihály alispán vezetésével. A király Szontagh Antal dr. miniszteri titkárnak, König kabinetiródnai főnök utján táviratban fejezte ki részvétét. Részvétüket fejezték ki: gróf Tisza István miniszterelnök,

A spanyol bikák nappali rekeszükben.

BIKAVIADALOK BUDAPESTEN.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

„szarvas“ vagy „kulcs“
legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legelősebb szappan. — Minden káros alkotórésztől mentes.

10468

+ Soványság +

Selym testápolók a D. Franz Steiner & Co. Berlin cégére. Aranyéremmel kitüntetve Páris 1900. Hygiene-Kiállításán és Hamburg 1901. 6-8. háttal már 30 fontnyi gyapjapórási kezeség. Orvosi rend. ment. Szégyen becsületlen. Nem szédülés. Szamos kőmővel. A kőmővel. 2 kor. 50 fillér. Postaiutalvány vagy utánvéttel. Szállítja: 10128

TÖRÖK JÓZSEF
gyógyszerész,
Budapest, 18. Király-u. 12.

VASÁRNAPI UJSÁG

27. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, JULIUS 3.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **VASÁRNAPI UJSÁG** (a Világkörképével) együtt egész évre 24 korona (félre ... 12 *), Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** (a Világkörképével) együtt egész évre 16 korona (félre ... 8 *), A **POLITIKAI UJONSÁGOK** (a Világkörképével) együtt egész évre 10 korona (félre ... 5 *), Külföldi előfizetésekre a postaiak megföldözött utalvány is csatolandó.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen behartható gyógyszer elhajtja a túlságos embonpoint csatlattalanul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Es a titka minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját megakarja őrizni. Egy üvege ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvéttel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacia, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**

Ausztria-Magyarországban: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10467

Venus természetes legerősebb szénaszav és **Lithion** tartalmú forrása a kontinensnek

Kézdí-Polyáni székely forrás
Mhatóság szer vese-holyagbaj-vizeleti nehézségeknél: rheuma-csuz, cukor valamint katarhus és emésztési zavarok ellen

Főraktár: **ÉDESKUTY L.** Budapest. 10469

Rozsnyói vasas-gyógyfürdő és hidegvizgyógyintézet
Rozsnyón (Gömörmegyében)

Vasas hidegvizgyógyfürdő, klimatikus gyógyhely. Fekszik 400 méternyire a tenger színe fölött; a szelek ellen teljesen védett, kies fekvéstől ócsosoni völgyben, az 1290 mtr. magas Pozsáló v. Ökörhegy alján, a várostól 20 percnyire. Pormentes levegő, gondozott sétányok, villamos világítás, feltűnően olcsó árak; vasúti-, posta- és távírda-állomás; a városall telefontársaságok.

Elő- és utóidényben 30% engedmény.

Nagy kirándulólhelyek: Dobsinai jégbarlang, Aggteleki csepkőbarlang, Szádelő-völgy, Krasznahorkai vár stb. Prospektussal és felvilágosítóval készíttel szolgál.

A fürdőigazgatóság.

Dr. Hajcsi Sándor fürdőorvos. **Feymann László** fürdőigazgató.

TÁTRA-FÜRED

A Magas Tátra legnagyobb klimatikus gyógyhelye 1020 méter magasságban. 400 szoba. Vizgyógyintézet. Az új „Nagy-szálló“ 120 elsőrendű szobával egész éven át nyitva. Villamos világítás. Központi fűtés. Penzió-rendszer. Villamos kocsiközlekedés Poprád-Felkáról.

Fürdőleírát kívánatra küld

10473 **A fürdőigazgatóság.**

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN

Francia szabadalom. A szépség titka, ideális fiatalított felülettel, erős, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és üde színt ad.

1900 évi Párisi Világkiállítás: **ARANYÉREM** **MIQUOT-BOUCHER, 49, Rue Vivienne, PARIS.**

Kapható **Török József** gyógyszerésznél Budapesten.

Az egész világból jövő 10497

hálaíratok és elismerőlevelek fényes bizonygatják tesznek arról, hogy a

HAJÓS-féle aradi Ibolya-Crème

szepől, májfolt, bibircs, bőrvörösség és mindenemű arcziztatásnak ellen feltűnő jó és utóéletellen készítmény. A bőre rögtön felszívódik, hatása bámulatba ejtő. **Nappal is használható!**

Egy tégely ára 1 korona.

Aradi Ibolya-crème-szappan 70 fillér. — Ibolya hölgyor fehér-, rózs- és krém-színben egy doboz 1 korona 20 fillér. — Ibolya-tej (Eau de Violet de Hajós) egy üveg 1 korona.

Bevásárlásnál csakis **HAJÓS-féle** készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő **HAJÓS ÁRPÁD** feltalálónál: **gyógyszerészi és gyógyszerészeti laboratoriuma** **Arad, Andrássy-tér 22 a megházzal szemben.** Főraktárak Budapesten: **Török József** Király-utca 12 és **Andrássy-út 26.** Nádorgyógytár Váci-körút 17. Neruda Nándor Kossuth Lajos-u. 7. és **Zoltán Béla** gyógyszerésznél Szabadság-tér.

Császárfürdő Elsőrangú, E kénesvízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb lezuhanyzókkal, pompás ásványvíz uszodákkal, hó- és kádforrásokkal. Prospektus ingyen bérmentve

BUDAPESTEN 0430 **téli és nyári gyógyhely.**

MATTONI-FÉLE GIESSHUBLER TERMÉSZETES SAVANYÚ-KRÉM

Sonol hajujtó fluoreszkáló sugarak által.

A legújabb tudományos kutatások és T. tanár kijelentése szerint az összes mikroorganizmusok fénymentes állapotban nem élhetnek tovább. Tundráló dolog, hogy a haj kihullását gombák okozzák. A hajmentő szer, mely fluoreszkáló sugarakat támasztó festéket tartalmaz, a hajnövést előmozdító oly kül- és belföldi növényekből van előállítva, melyek a hajlajra bakteriumölő és hajnövéstetési hatást gyakorolnak. **A fluoreszkáló sugarakat támasztó hajmentő-szer** egy nélkülözhetetlen segédanyag a hajnövéstetési és ujállesztési és szonol ott alkalmazandó, hol kopra képződik és tinni kezd a haj. Kopasz helyeken újra dús hajzat nő. Használati utasítás: A hajmentő-szer esetlenül kenendő a fejre, mely után a fej a napsugarak vagy erős fény felé tartandó. Teljesen ártalmatlan szer. Ára egy üvegnek 3 K. Egy nagy üvegnek 5 K. **Jul. J. Rix (A. Rix & Bruder)**, Wien, II., Praterstrasse 16. Szétküldés titoktartás és utánvét mellett. Ismétlődőknak engedmény. 10283

ZSIGMONDI KÁROLY kocsigyártó, Budapest, IX., Imre-utca 3, a központi vásárocsarnok mögött. Árjegyzék ingyen és bérmentve küld. **Museum-körúti raktárát becsünettette.** Használt kocsikat becsértél, javításokat elfogad.

Egy kísérlet elegendő annak igazolására, hogy az arcz és kéz ápolására, szeplők, májfoltok, pattanások, kiftetések ellen a már általánosan elterjedt **Korányi-féle**

Kámforos arcz-krém hatásában föltűnő hatatlan. Zsirtalan, nap-palra is alkalmazható. **Egy tégely ára 1 korona.** 6 tégelyt bérmentve küld:

Korányi Imre „Kigyóhoz címzett“ gyógyszerészár Nyiregyházán.

SERRAVALLO

China-bora vassal. Erősítő szer **gyengék, vérszegények és lábadozók** számára. Etyágygyerjesztő, idegerősítő, vérjavító szer.

3000-nál több orvosi vélemény. **Kitűnő íz.**

J. Serravallo — Triesto-Baroola.

Kapható a **gyógyszertárakban** 1/2 literes üvegekben **K 2.40** és 1 literes üvegekben **K 4.40.**

KWIZDA FERENCZ JÁN. 9931 es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgár fejed. udv. szállító, Kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett.

Kwizda Fluidja Kigyó védjég (Turlata-Fluid). (Kwizda-féle köszvény-fluid.) Régi jóhírű diét.-kosm. szer az emberi test izmainak és inainak erősítésére és edzésére. Eredményesen használva turisták, kerekpárosok s lovaglók által nagyobb táruk utáni erősítésre és erőtűzésre.

Arak: 1/2 palacsok **K 2.-** 1/2 palacsok **K 1.20**

Kapható minden gyógyszerésznél. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 12 és **Andrássy-út 26. sz.**

VAS GEREBEN ÖSSZEJÚJTOTT MUNKAI

ILLUSZTRÁLT KIADÁS

VAS GEREBEN józsu, zamatos magyarságú munkáinak egy magyar ház könyvtárából sem szabad hiányozni.

13 kötetben teljes; ára füze kor. 52.— Egyöntetű díszes kötésben kor. 72.80

Havi részletfizetésre is kapható.

Minden kötet külön is megszerezhető:

Egy-egy kötet ára füze .. 4 kor. — fill. **Diszkrétésben .. 5 kor. 60 fill.**

A régi jó idők. 117 képpel. Nagy idők, nagy emberek. 97 képpel. **Pörös atyafiak.** 108 képpel. **A nemzet napzsamosai.** 95 képpel. **Egy alispán.** 100 képpel. **Garasos arisztokratia.** 98 képpel. **Tekintetes urak.** 133 képpel. **Jurátus élet.** 107 képpel. **Eletunt ember.** 137 képpel. **Dixi, adomák.** 94 képpel. **II. József császár** kora Magyarországnak. Regény. Neogrady Antal rajzaival. **Parlagi képek.** — Tormagyókerék. Goró Lajos. 43 rajzával.

Pótkötet: **Vas Gereben** élete. **Irla Barabás Abel.**

Kap-haték: **Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)** cs. és kir. udvari könyvkereskedésben **Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21.** és minden könyvkereskedésben.

BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES.

MAGYAR FŐVÁROS legismertebb és legjellemzetesebb alakjainak az egyike báró Podmaniczky Frigyes, a szabadelvűpárt ösz elnöke. Igazi budapesti ember; úgyszólván egész életét itt töltötte szülővárosában, melyet immár harminczhárom év óta még nyári időben sem hagyott el soha, kivéve egy esetet, midőn néhány évvel ez előtt orvosi rendelethez Karlsbadba kellett mennie. Láta Budapestet a harminczes évek elmaradt, vidékies városából nagy várossá fejlődni s e roppant fejlődésnek nemcsak nézője volt, hanem mint a közmunkatanácsnok immár több mint harmincz év óta alelnöke, egyik intézője és előmozdítója is. Szereti is a fővárost úgy, mint bizonyára kevesen, hisz ismeri múltját, a melyhez gyermek- és ifjúkora emlékei kötik, ép úgy, mint jelenét, a mely az ő ifjúkora nemzedékének legmerészebb álmait valóította meg; ismeri úgyszólván minden követ, hiszen a folyton épülő hatalmas házsorok az ő gondozó szeme alatt emelkedtek fel, s ismeri lakóit is, az ősi polgárságnak, az ide származott vidéki népnek, bevándorolt s itt meghonosodott külföldieknek ezt a sajátos vegyülékét. S őt is ismeri a főváros népe: mikor az utcán lassú lépéseivel végighalad, szeretetteljes tekintetek kísérik mindenütt. Szinte hiányosnak éreznők a város képét, ha nem lát-nók őt megszokott időiben, megszokott helyein.

A politikában is ugyanez a rokonszenv veszi körül. Egész fiatal kora óta szerepel a közügyekben, a hatalom forrásainak közelében, melyekből a maga számára meríteni sohasem volt becsvágya. Nemes önmérséklettel megszabta a maga működésének határait még jó idejében s a kijelölt útról nem tért le. Kötelesség ha ráharamlott, lelkiismeretesen és szívesen teljesítette, minden oly helyet, melyet elfoglalt, becsülettel betöltött, de sohasem tekintette a politikát sem hatalmi vágyaknak, sem a hiúság

kiegészítésének eszközéül. Önzetlensége, példás lelkiismeretessége, a politikai s a férfui jellem dolgában való feddhetetlensége tiszteletet szerzett neki, megnyerő modora, szívének jósága, szolgálatkészsége pedig közkedveltséget. Küzdött a küzdőkkel, de sohasem keltette fel maga iránt, a leghevesebb ellenfélben sem, a gyűlöletet.

Nem kereste az alkalmat, hogy ünnepeljék s annál bensőbb, annál inkább szívből fakadó volt az az ünneplés, melyben a minap, nyolczvanadik születésnapjának betöltése alkalmából a szabadelvűpárt részesítette s melyhez őszinte örömmel járult mindenki, a ki e tiszteletreméltó egyéniséget és érdemes pályáját ismeri.

Keves szereplője van a magyar közéletnek, kinek élete annyira nyitott könyv volna, mint

báró Podmaniczky Frigyesé. Élete folyását, ifju s férfikora benyomásait a nyolczvanas évekig megírta, 1887. és 1888-ban megjelent „Naplótörédekei“ben, oly részletességgel s a régi magyar életre vonatkozó adatoknak oly gazdagságával, mely, míg e művet újabbkori memoire-irodalmunk egyik becses termékévé teszi, másrészt az ő pályafutásának is hű, és a lehetőségig tárgyilagos tükré. Azóta is pontosan folytatta egész a legújabb időkig följegyzéseit, melyeket lepecsételve minden év végén a Nemzeti Múzeumnak adott át megőrzés végett, azzal a meghagyással, hogy halála után egy évvel szabad csak nyilvánossá tenni.

A régi pesti Belvárosban a Czukor- (ma gróf Károlyi) utcának egyik kétemeletes házában, született, a mely a főreáliskola tőszomszédságában ma is abban az állapotban áll fenn, mint akkor. Születése ideje 1824 június 20. Atyja, Károly, tanult, nagy műveltségű főúr volt, anyja, Nosztitz-Sänkendorf Erzsébet, német származású nő. A házaspár nyolcz gyermeke közül őt nevelkedett fel, két fiú: Frigyes és a már elhunyt Ármin és három leány, a kiknek egyike, Julia, báró Jósika Miklósnak, a regényírónak neje, mint szerelmében minden nehézség ellenére állhatatos nő, mint férjével a sanaryáságokat is szívesen megosztó hitves és mint jó tollú író nő tette nevét emlékeztessé.

A családban német szó és német szellem uralkodott: az anyja soha meg nem tanult magyarul, az apa, német nevelésű lévén, mint akkori főuraink legtöbbje s a II. József szelleme szerinti felgősből indulván ki, nem sokat bizott a magyarság jövőjéhez. Frigyes báró nevelkedése csak atyja halála után terelődött nemzeti irányba, midőn anyja a miskolczi református gimnáziumba adta. Itt a magyar iskola s magyar környezet megmagyarosította a fiatal bárófiúnak nemcsak nyelvét, de szellemét is. Nevelője Hunfalvy Pál, a nagy tudós volt s az ő vezetése alatt folytatta tanulmányait

BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES. Uhar fényképe után.